

B 3059/2

II. év.

DUNÁNTÚLI KAT. KERÜLET.

**A pannonhalmi
gróf Ciano Galeazzo és Costanzo-
Gimnáziumnak
és Nevelőotthonnak**

ÉVKÖNYVE

az 1940–41. iskolai évről

Közzétette: KOVÁTS ARISZTID igazgató.

ANNUARIO

dell' anno scolastico 1940–41.

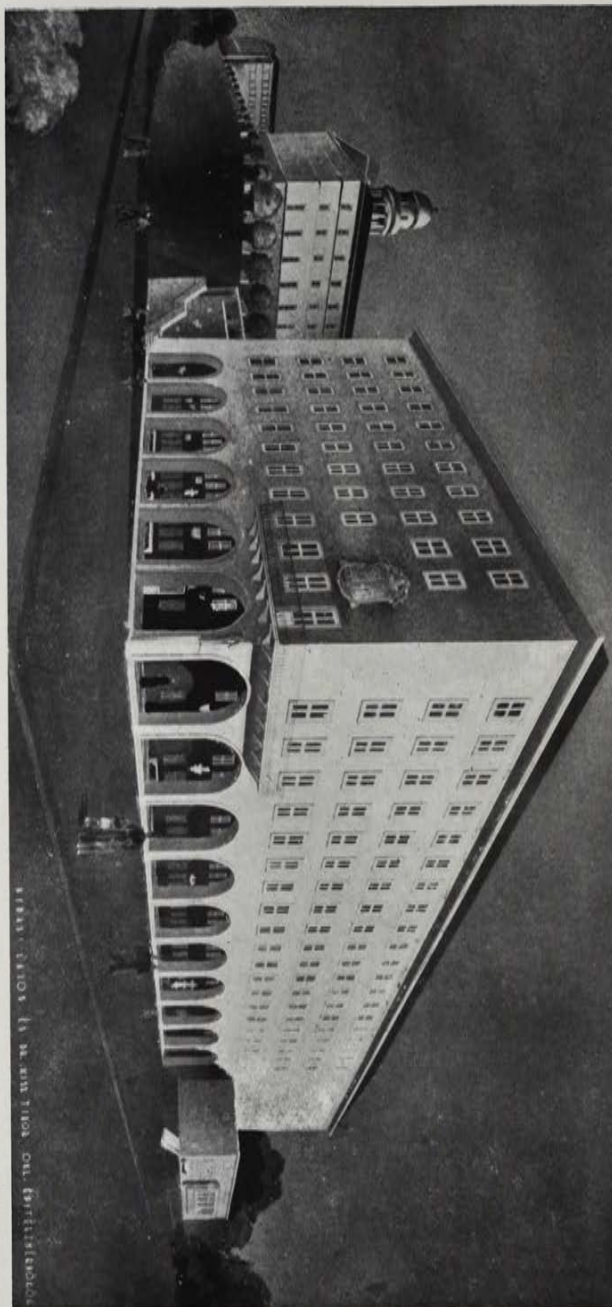
**del Ginnasio Benedettino
di Pannonhalma
„Conf. Galeazzo e Costanzo Ciano”**

Pubblicato da ARISTIDE KOVÁTS Direttore.

PANNONHALMA, 1941.

Kiadta az intézet igazgatósága.

A PANNONHALMI OLASZ GIMNÁZIUM ÉS INTERNÁTUS TERVE. 1940.

TERVEZŐ: TÁRSÓ LÁSZLÓ DR. M. ANDRÁS DR. KRÉTIÉNY LŐRINC

II. ÉV.

DUNÁNTÚLI KAT. KERÜLET.

A pannonhalmi Szent Benedek-rend
gróf Ciano Galeazzo és Costanzo-Gimnáziumának
és Nevelőotthonának

ÉVKÖNYVE

az 1940-41. iskolai évről

Közzétette:
KOVÁTS ARISZTID
igazgató.

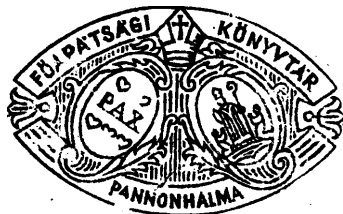
ANNUARIO

dell'anno scolastico 1940-41.

del Ginnasio Conti Galeazzo e Costanzo Ciano
dell'Ordine Benedettino di Pannonhalma.

Publicato :
da ARISTIDE KOVÁTS
Direttore.

PANNONHALMA, 1941.
Kiadta az iskola igazgatósága.

Gróf Teleki Pál.

Örökké problémákat oldozgató lelkének utolsó szülöttét nem láthatta meg. Ablakom előtt emelkednek napról-napra magasabbra az olasz gimnázium falai. Elsőnek Teleki Pál gondolta el. Helyét is ő választotta meg és mérte föl elsőnek 1939 karácsonyán. Építészeti tervét ő választotta ki. A megvalósuláshoz az elindítást ő adta meg. További sorsán is úgy rajt volt a szeme, mint a súlyosan elfoglalt édesatyának nevelőintézetbe adott fián. Kulturpolitikai elgondolásának e dédelgetett gyermekét oly körültekintő gondoskodással hagyta jóbarátjára és a kultuszminiszteri székben hivatali utódjára, Hóman Bálintra, hogy ez a végrendelkezés már az örökbefogadattással egyenlő. Halhatatlan szelleme benn él az új pannonhalmi intézményben új boldog magyar évszázadokon át.

Mert jönnek boldog magyar évszázadok.

*»Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.« (Szózat.)*

Jönnek új boldog magyar évszázadok, s e századokban a magyar életnek mindenkor meleg vonzalommal kísért kulturtényezője lesz Teleki Pál lelkének szülötte: a pannonhalmi magyar-olasz gimnázium.

Teleki Pál mélyretekintő szeme észrevette Pannonhalmának a magyar multban betöltött történelmi küldetését. Ezt a küldetést talán a főmonostor udvarán álló szobor jeleníti meg a legkifejezőbben. Ez a szobor Asztrik apátot, a későbbi kalocsai érseket ábrázolja, amint a szentkoronát hozza II. Szilveszter pápától a magyarok első királyának és apostolának, Szent Istvánnak. A szentkorona pedig a magyar ke. eszténység, a magyar művelődés, a magyar államiság, az elszánt magyar élni-akarás örök szimboluma. Pannónia szent hegyén Istenbe vetett bizakodással tekint vissza a magyar multba s néz előre a magyar jövőbe az ősi kolostor. Ereve egy évezred rengeteg vihara után is töretlen és ígéretes jövőjű. *Teleki Pál azt akarta, hogy a magyarság európaivá válásának bölcsőjét ringató rend első monostorán új hajtás fakadjon szerencsés előjelül az új magyar évezred számára.* A 996-ban római bencések-től alapított Pannonhalma a magyarság Rómával való kapcsolatának megtestesítője. Róma pedig a magyar multnak egyik legerősebb

alappillére volt egy évezreden keresztül: az marad az Urbs aeternával való kapcsolat a magyar jövő számára is időtlen időkön át.

Ez a kapcsolat az emberi lét legértékesebb alkotó elemén, a világszemléletin: az emberi lét eredetét, értelmét, célját megfejthő kereszténységen alapult elsősorban. Ma szokás csúcseljesítményről beszélni. Ezen a nyelven az embernek gondolkozást, érzésvilágot, cselekvést, egész életirányt szabályozó hitvallását nyugodtan az élet csúcsértékének, legmagasabb emberi tulajdonának nevezhetjük. A magyarság hitét Róma adta, a magyarságot Róma kapcsolta be a nyugati göröglatin keresztény művelődésbe. A magyarságot Róma tette a klasszikus római tudás és művészet ismerőjévé és továbbművelőjévé. Róma nyelve kilenc évszázadon át hivatalos nyelve volt a magyar államnak. A kulturkapcsolatokat életbevágó történelmi események és vonatkozások mélyítették el. Legnagyobb uralkodóink két fényes csillagát: Róbert Károlyt és Nagy Lajost Rómának köszönhetjük. Utolsó nagy nemzeti királyunk, Mátyás király, igazi renaissance-fejedelem volt. Legfőbb támogatónk az évszázados török küzdelmekben Róma volt. Fölszabadításunk leglelkesebb sürgetője is Róma volt. S a világháború után a magyar föltámadás hajnalsillaga megint csak Róma felől derült föl a szomorú magyar égboltra.

A pannonhalmi gimnázium tanulói a magyar és olasz egyetemek hallgatására egyenlő módon jogosító képzettséget szereznek. Nemcsak nyelvi, hanem teljes művelődési alapot kapnak ahhoz, hogy a magyar-római kapcsolatok méltó főntartói és továbbfejlesztőivé legyenek. Ezt a szellemi és erkölcsi fölkészültséget célzó munkában nyugodtan választhatják az új intézet tanárai és tanulói Teleki Pál grófort eszményképül. Benne a legnemesebb harmóniában egyesült a szó bibliás értelmében *igaz ember a tiszteletet parancsoló magyar úrral, a nagynevű tudóssal, a nemzetnevelő pedagógussal, az erejét végsőkig megfeszítő, az életét mindenestül hazájának áldozó államférfiúval*. Rendkívül intelligens arcáról sohasem tűnt el a nehéz magyar sorsnak borongó fájdalma. A magyarság erdejében e nemes tölgy kidőltét látva fölkiált a költő:

*»Barbár idők! De hősök s áldozók
ilyenkor győzhetnek a végtelen.
Ilyen volt ő is, aki most kalmult.
Nem összeroppant, de fölmagasztosult.«*

Pannonhalmi intézetünk tanulói — vagy ahogy a nép hí beneteket —, »kis olaszok«, ti tudástokat már nem mutathattátok be intézetetek alapítója előtt. Ez az adósság titeket különösképp kötelez, hogy fölnézzetek Teleki Pál szellemarcára, amint felétek int s cserkészköszöntéssel *Jó munkát!* kíván. A ti válaszotok: »Vállaljuk a hazáért hűségesen, mindhalálig!« Ezt a szent fogadalmat Teleki Pál hivatalának örököse, dr. Bárdossy László miniszterelnök nemzetünk nevében tette a nagy halott ravatalánál. Ez a fogadalom mindnyájunkat — titeket is — örökre kötelez.

Báró Apor Vilmos győri megyéspüspök úr megtekinti az épülő intézetet.

Intézetünk új épülete.

Intézetünk — hála érte a baráti nemzetek támogatásának — annak megörökítésére létesült, hogy elveszett területeink hazatértek az anyaországhoz. Így iskolánk maradandó emléke akar lenni ennek a jelentős eseménynek.

Érdekes megfigyelni bizonyos történelmi eseményeknek találkozását. Pannonhalma Magyarországgal együtt született. Most pedig Pannonhalma gyarapodása és szépülése egybeesik hazánk ezeréves határainak visszaszerzésével. Erős a hitünk, hogy ezek az egybeesések nem a véletlennek, hanem az isteni Gondviselésnek a munkája.

Mult évi évkönyvünkben iskolánk alapításának történetét ismertettük, ebben az évben pedig iskolánk építéséről szeretnénk beszámolni.

Amikor az olasz gimnázium és internátus Pannonhalmára került, a történelmi és a lelki kapcsolatokat figyelembe vevő elhatározáson kívül az is szempont volt, hogy egészséges, napfényes helyen legyen. S ez itt történetesen megvalósulhatott. Ha keletre nézünk, a Börzsönyi hegyek, a déli oldalon a Bakonynak 700 m.-es csúcsa, a nyugati oldalon a Sokorói dombvonulat a legközelebbi szomszédaink. A nap körüljárja épületünket és napkeltétől napnyugtáig bárhol legyen, mindig reánk süt s a mi termeinkbe néz be. Csak folyosók vannak az épület északi oldalán, a termek és a lakások mind a déli és nyugati oldalra jutottak. Ilyen elhelyezési lehetőség a'apján történt, hogy 1940. áprilisában főapát urunk tervpályázatot írt ki a »pannonhalmi olasz gimnázium és internátus« épületére. Neves műépítésszek bevonásával eredményes volt a pályázat, s annak alapján a végleges tervek elkészítésével Hidasi Lajos és dr. Kiss Tibor építész-mérnököket bízta meg intézetünk kegyúrára. A végleges terveket 1940. augusztus 2-án mutatták be a tervezők és azok alapján augusztus közepén megtörtént az első versenytárgyalás kiírása. Szeptember 2-án a főmonostor egyik dísztermében bontották fel a pályázatokat és azok elbírálása után az összehívott építési bizottság, amelyben a Rend megbízott tagjain kívül a tervező mérnökök, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium és az iparügyi minisztérium kiküldöttjei vettek részt, a föld-, kőműves-, beton-, szigetelő-, elhelyező- és tetőfedő munkát Hesz Lajos, az ács munkát Hellebrand Ödön, a bádogos munkát pedig Petik János budapesti vállalkozóknak adta ki. Az új intézet hatalmas épülete — 33,000 légköbméter — a főmonostor gazdasági épületeinek a helyére került, de ezeken kívül még le kellett bontani a déli szárnyon elhelyezett három tornyot is. Maga a bontási munka már júliusban elkezdődött, hogy mire az építési vállalkozó a helyszínre érkezik, már kész terepet kapjon. Előzetesen megtörténtek már a talajfúrási munkák is, hogy az alapozási munkák biztosan indulhassanak. Ilyen előkészítések után szeptember második felében megjelentek az építésszek és kijelölték az új épület pontos helyét s néhány nap múlva

már hatalmas munkás sereg kezdte el a földmunkát. A főiskola régészei nagy várakozással tekintettek az ásási eredmények elé, hiszen olyan földrétegek kerültek csákány alá, amelyek évszázadok óta nem voltak megbolygatva. Sok régi falat is kibontottak a csákányok és valóban késői vaskorszaki és magyar népvándorláskori emlékek kerültek elő.

A lebontott hatalmas bástyafalak mellett a régi várakok betemetett nyomait is megtalálták. A várakok hordott talaja miatt az alapozás igen mélyre került. Az alap a főmonostor kapubejáratának szintje alatt van tíz méterrel. Így olyan talajra került az alap, amelyet helyenkint nem csákánnyal, hanem vésővel kellett vésni és így teljes megnyugvásra indult meg novemberben az alapozás. Sajnos, a vasúti szállítások nehézségei és a december elején beállott hideg idő megakasztották a munkát és csak februárban tudták folytatni az alapozást. A még szükséges földmunkákat azonban időközben sikerült befejezni és főképen az építési anyagok szállításának lebonyolítására hasznos volt ez a két téli hónap. Győrött még szeptemberben kikotortak a Dunából 10,000 m³ beton-kavicsot és az a győri új hid mellett várta az Erdélyből hazakerülő vasúti szállítókoocsikat. Ezek decemberben megérkeztek Győrbe és ott a kavicshegy fogyni, a pannonhalmi vasúti állomáson pedig nőni kezdett. Egyidejűleg két gyorsjáratú tehergépkocsi kezdte meg a kavicsnak és a többi építési anyagnak felszállítását az állomásról a Szent Hegyre. Kora reggeltől, késő estig zúgtak a gépkocsik és a téglaszállító vonatatók, de mindenki örült a munka zajának és a legkisebb elsőtől kezdve főapát urunkig és előkelő vendégeinkig örömmel szemlélték a munkát. Márciusra már annyira voltak a munkával, hogy az épület befejezéséhez szükséges iparos munkanemekre is ki lehetett írni a versenytárgyalást és azok odaitélése még ebben a hónapban megtörtént. S ha a jó Isten megengedi, akkor az 1941/42. tanévet már az új épületben nyitjuk meg.

Az intézet épülete a főmonostor meglévő négy — nagyjában — kelet-nyugati irányban húzódó szárnya mellé csatlakozik ötödik szárnynak úgy, hogy a Gyórszentmárton község felé eső oldalon még egy dél-északi rövid szárny és az új épület közepén egy ugyancsak dél-északi és a régi épületet az új épülettel összekötő szárny van. Egészében az új épület alaprajza egy nagy F-betűt mutat. Az épületnek a várkerület felé hat, a főmonostor belső udvara felé négy szintje van s ennek megfelelően az elnevezésük: mély alagsor, alagsor, földszint és három emelet. A mély alagsor és az alagsor előtt a várkerület felé egy hat méter magas árkádos folyosónk van, melynek hosszúsága 97 méter lesz, amelyre az épületből a keleti végén, a felső udvarról pedig a nyugati oldalon lehet hozzájutni. Az épülethez a keleti végén, déli irányba csatlakozik a tornaterem, amelynek födémjén terasz van. A mély alagsorba került a gépház, kazánház és a szénkamrán kívül négy nagy játszóterem és két raktár. Ezekre a játszótermekre intézetünknek, mint internátusnak szüksége van, hiszen számítani kell arra, hogy esős, rossz időben sem az intézet előtt elterülő játszótérre, sem a kert-i játékterekre nem tudnak a növendékek kimenni s akkor szabad idejük-

nek eltöltésére kellene ezek a termek. Az alagsorba került a tornateremhez kapcsolva az öltöző, a zuhanyozók és a fürdőszobák. Itt van a cserkészek számára két terem, egy műhelyszoba és a zenetermen kívül hat zeneszoba a zenegyakorlók számára. Ezen a szinten van a régi épületet összekötő szárnyban a személyzetnek a lakosztálya. A földszinten az oszlopos főtér átbejutva — találjuk a gimnázium igazgatójának, a tantestületnek helyiségein kívül, a tanári és ifjusági könyvtárakat és olvasókat, az olasz teremnek nevezett nagy sarok dísztermet és a rajztermen kívül még egy tanulótermet is. Az összekötő részben pedig ismét személyzeti lakások vannak. Az első emeleten van a további hét tanulóterem az épület egész déli oldalának a hosszában, a nyugati oldalon pedig két nagy hálószoba és két felügyelő tanári lakás. Itt van a középszárny részén a nagy — 200 személyes — ebédlő és egy kis ebédlő a tálalóval. A második emeleten vannak a természetrajzi és természettani szertárak, előadók és a közös dolgozók. Egy ajtóval elzárt részben pedig a nevelőotthon igazgatójának lakásán kívül három nagy hálóterem és a mosdószobák, két felügyelő tanári lakás, két kis hálószoba 4—7 ágygal, valamint nyolc külön szoba van. A harmadik emelet is az internátusé, mert az orvosi és betegápolói szobákon kívül itt vannak a betegszobák mellékhelyiségeikkel, négy nagy hálóterem a mosdószobákkal, négy felügyelő tanári szoba, négy kis hálóterem és az intézet kápolnája a sekrestyével.

A leírásból és az épület hatalmas méreteiből világos, hogy a legfeljebb 200 tanulót — osztályonként 25—25-öt — számítva, igen kényelmesen el fogjuk tudni helyezni őket. A nyolc nagy hálóterem összes területe 800 m², a kis hálótermeké és hálószobáké 420 m². 1220 m² hálóhely bőven elég 200 tanulónak. A tanulótermek és előadótermek szélessége 6.50 m, hossza 11.50 m-től 14.10 m-ig szintén igen bőven méretezett. A tornaterem 200 m²-es, a nagy ebédlő 210 m²-es. A folyosók szélessége általában 2.80 m s az összes mellék-helyiségek is ilyen, a fő termeknek megfelelően bővekek. Az épület elhelyezésénél szükséges földmunkáknál kikerülő, mintegy 20,000 m³ földet a »várkerület« bővítésére használtuk fel és így az épület déli és nyugati oldalán, közvetlenül az épület mellett egy kb. 3500—4000 m²-es játszótér alakult ki, az óráközi és ebéd utáni szünetekben való tartózkodás számára. A délutáni sportok számára a főapátság 21 hektáros kertje áll rendelkezésünkre.

Talán hiányosnak látszik a felsorolás, mert a másutt az internátusokhoz tartozó konyhai és mosodai helyiségek felsorolásunkból kimaradtak. A látszólagos hiány magyarázata az, hogy mivel az internátus szorosan csatlakozik a főmonostorhoz, a főmonostor konyhája és mosodai felszerelése áll az internátus rendelkezésére és aránylag kisebb átalakításokkal el fogja tudni látni mindkettőt a megnagyobbodott létszámú Pannonhalmát is. Hasonlóképpen a főmonostor látja el az új épületet villannyal és vízzel is.

Allíthatjuk, hogy intézetünk úgy elhelyezés, mint belső elrendezés és korszerűség szempontjából az ország hasonló rendeltetésű épületei sorában az elsők között lesz, anélkül, hogy luxusintézet lenne.

Legányi Norbert.

Életbölcse^ség rövid mondatokban.

Olasz közmondások, olasz írók és költők mondásai

Az alábbi gyűjtemény, mely az olasz nép jellegzetes közmondásait és nagy olasz írók válogatott mondásait nyújtja, többszörös célt szolgál.

Növendékeink számára először is szellemi útravaló akar lenni nemcsak a vakáció boldog idejére, hanem egész életükre is. Néha egy-egy szép jelige hatással van nemcsak egy embernek, egy családnak, hanem egy mozgalomnak, sőt egy egész népnek életére is. Ezért kedvelte már az Öszövétség is a velős mondásokat — például a Példabeszédek Könyve —; ezért sürgették a bölcs mondások tudását a pitagoreusok és annyian a világtörténelem folyamán.

Hogy ilyen velős mondásoknak életalakító, dinamikus erejük legyen, szükséges, hogy azokat előzetesen jól megértsük, gyakran ismételjük, illetőleg ismételtessük és — amennyire csak lehet — gyakoroljuk is.

Másodszor — mivel sok esetben jelezzük a szerzőt — tekintést enged ez a gyűjtemény az olasz költők és írók lelkébe és így izelítőt ad az olasz irodalomtörténethez.

Harmadszor egészen gyakorlati célt is akar szolgálni azzal, hogy a vakáció idejére gazdag nyelvi példatárt nyújt. Ha a magyar szöveg elolvasása után olaszul is igyekszünk elmondani az egyes mondásokat, az olasz rész alapján ellenőrizhetjük magunkat és kijavíthatjuk esetleges hibás fordításainkat és így egyre nagyobb biztonságra tehetünk szert Dante szép nyelvének használatában.

Természetfeletti élet.

Az Isten nevét senki el nem törli.

Te mindenekért vagy, mi pedig mindannyian Általad élünk.

Az Isten földre sujt és felemel, próbára tesz és megvigasztal.
Eddig megsegített a Gondviselés, ezután is megsegít.

Jellemes élet.

Az igazi nemesség a szív nemessége.

Törekedjél egyszerűségre, légy mások hasznára, őrizd meg szabadságodat!

Kiki őrizze meg méltóságát!

Ki szépen él, szépen prédikál.

A jobb ellensége a jónak.

Elveinket vigyük az emberek közé, ne úgy mint kalapunkat, melyet leteszünk az előszobában.

Ne feledd, hogy mások számítanak rád, de te nem számíthatsz másokra.

Úgy mondom meg az igazat, hogy senkit nem gyűlölök, senkit nem sértek.

Nyugta'an lelkek, ne háborgassátok a nyugodt lelkiismereteket!
Ne vegyétek el tőlem azt a dicsőséget, hogy szegényen halok meg!

Férfiasság.

Akartam, mindig akartam, rendületlenül akartam.

Jobb egy napig oroszládként élni, mint száz évig birkamódra.

Merészeljük a merészelhetőt!

Bátran nekivágok, nem keresek árutakat.

Haljunk meg, de meg ne hajoljunk!

Lelkemet nem töri meg a balszerencse.

Csak nagy nehézségeken keresztül jutunk el a dicsőségre.

Az eszme sohasem hal meg, sőt életet merít az üldözésekből.

A bölcs embert nem törik meg az élet csalárdsága.

A bölcs beletörődik sorsába.

A szükség nagy dolgokra tanít meg.

Gyakran megesik, hogy nagy veszélyben a legvakmerőbb terv a legjobb.

Nem tehetem, nem szabad megtennem és nem is akarom megtenni.

Nem tehetem, amit szeretnék,
Nem akarom, amit tehetnék.

Az a fejeletem, hogy nem felelek.

Itt vagyunk, itt is maradunk.

Boldogok a lélekben gazdagok, mert többet adhatnak, szívük jobban lángolhat a szeretettől.

Kötelességteljesítés.

Tedd meg kötelességedet és nem kell félned!

Tudom kötelességem és tőlem telhetően megteszem.

Az ember megteszi, amit tud; ha nem tehet sokat, keveset tesz, a többit megoldja a Gondviselés.

Testi egészség.

Azért eszünk, hogy éljünk, nem azért élünk, hogy együnk.

A séta számomra életszükséglet; hiánya halálom.

Jószívű orvos elfekélyesíti a sebet.

A nevetés felpezsdíti vérünk.

Fájdalom és öröm.

A fájdalom és a halál is hozzátartozik az élet teljességéhez.

Ha sokat kell majd szenvedned, nézz szemébe a fájdalomnak: megvigasztal téged és sok mindenre megtanít.

A hőslélek úgy nyitja meg szívét a fájdalomnak, mintha jó barátját fogadná.

Nincs nagyobb fájdalom, mint mikor a jelen nyomorúságban gondolunk az elmúlt szép időkre.

Nem más az élet, mint remény és reménytelenség közötti hányódás.

Az unalom hivatlan és kellemetlen vendég.

Az embereknek nem a boldogságot kell hajszolniuk, hanem kötelességüket kell elvégeznük.

Minden, ami szép, rövidéletű.

Fiaim, legyetek vidámak!

Mindig vidáman!

Béke és öröm legyen veletek!

Szellemi élet, könyvek.

Többet ér a kevés, de biztos tudás, mint az értelmet megterhelő, de mégis könnyen elillanó tudáshalmaz.

Az emberi elme csodálatos dolgokat termelt akkor, ha jobban ihlette a tapasztalás, mint a könyvek.

Jó könyv jó barát.

Könyvet írni a semminél is kevesebbet ér, (ha a könyv nem javít az embereken.

A fordítók ferdítők.

A rosszul beszélt szép nyelv olyan, mint a szép zenedarab, amelyet tönkretesz a rossz játékos.

Nem mulhat el egy napom sem a nélkül, hogy legalább egy (toll-, ecset-, stb.)-vonást ne csinálnék.

Hibák, erények.

Mindannyiunknak megvan a szépséghibája.

Mindnyájan emberek vagyunk, tévedünk.

Minden bolondnak megvannak a maga bogarai.

Mindenki a maga háza előtt seperjen.

Azokat fenyegeti a lezuhanás veszélye, akik hirtelenül törnek a magasba.

Meglátjuk a más hibáját, a magunké felett szemet hunyunk.

Kiki saját cselekedeteinek gyermeke.

Kiki saját szokásainak rabszolgája.

Ki dicsekedhetik azzal, hogy hiba nélkül van. Hibáink ismerete mások hibáinak megbocsátására késztet.

Akinek vaj van a fején, ne menjen a napra!

Az igazság olyan, mint az olaj, amely mindig a felszínre tör.

Bizzál, de mértékkel!

Nem szabad büszkéknékné lennünk, de nem szabad túlságosan megalázkodnunk sem.

A túlzott alázat a büszkeség szülötte.

Az öndicséret beszennyez.

Nagy bűn a gyermek hitét megingatni.

Túlzott udvariasság csalárdéságot rejthet.

Az emberek akkor a legnevetségesebbek, amikor különbek akarnak lenni vagy látszani igazi mivoltuknál.

A hazug embert hamar utoléri.

Nem mindig azt mondja ajkunk, mit szívünk érez.

Ha hazugságon érnek, igaz szavadnak sem adnak hitelt.

A rágalom lágy szellő,

gyengéd fuvalom,

amely észrevétlenül, finoman

könnyedén, behizelgően

suttog.

Nem fáj nekünk a másnak okozott jogtalanság, hanem csak az, amely bennünket ér.

Könnyebben elfelejtjük édesatyánk emlékét, mint az örökség elvesztését.

A jóság olyan kellék, amelyre életünk minden percében szükségünk van. Tudós emberek nélkül a világ csak meglenne, de jó emberek nélkül minden fenekestül felfordulna.

A legnagyobb erény az, ha jót teszünk azzal, aki nekünk rosszat tesz.

Sose késő új dolgot kezdeni,

sose késő nagyobbra törni.

Idő, élet, halál.

Az idő cserben hagyja azt, ki visszaél vele.

Ha az élet szép, miért mulandó; ha csunya, miért kell terhét hordanunk?

Mi az élet? Örök hánykolódás paradicsom és pokol között.

Az élet rohan; még egy órára sem pihen meg.

Mig lehelünk, reménylünk.

A bölcsőtől a sírig rövid az út.

Sírva születünk és egyikünk sem száll sírba nevetve.

Elmulnak sikereitek, elmulnak pompáitok; vége lesz méltóságotoknak, eltűnik birodalmatok; az idő minden földi dolognak véget vet.

Vakok, mire jó ez a nagy törtetés? Mindannyian visszatérünk ősanyánkhoz és még nevünk is alig él túl minket.

Nem igaz, hogy a halál a legnagyobb rossz. Megváltás azoknak a halandóknak, akik belefáradtak a szenvedésbe.

Nyisd ki azt az ablakot. . . hadd lássam a fényt.

(V. ö. Goethe: *Mehr Licht.*)

Az ember szeme halálában is a fény felé fordul; minden szív utolsó sóhaját a tűnő fény felé küldi.

A halál nem rossz, hisz megszabadítja az embert minden rossztól.

A halállal még nincs befejezve az élet.

Kedves halottaink álmainkban feljárnak hozzánk, hogy nekünk egy szebb világ üzenetét tolmácsolják.

Szép halál az egész életre fényt derít.

Mindennapi élet.

Az édesanyának nincs párja a világon.

Minden madár a maga fészket szereti.

Mondd meg, kivel jársz és én megmondom, ki vagy.

Ha barátod pénzt kér, jól gondold meg, melyiket akard elveszíteni, pénzedet-e vagy a jóbarátodat?

Jobb egyedül, mint rossz társaságban.

Aki a varangyos béka után jár, mocsárba esik.

A legigazibb, a legédesebb, a szívünkhöz legközelebb állnak azok a barátságok, amelyeket gyermekkorunkban kötöttünk iskolatársainkkal.

Az élet egyik legszebb vigasza a barátság.

Ahol ketten összejönnek, ott az órák elrepülnek.

Elszegényedett ember mellől lemarad a jóbarát.

Az egység erősebb minden erődítménynél.

Kerüld azt, aki dicsér!

Aki nem volt jó katona, nem lesz jó kapitány.

Sok szakács elsózza az ételt.

Isten óvjon meg a rosez szomszédától, a kezdő hegedűstől és a latinhoz értő hölgytől!

Boldog, aki más kárán tanul.

Az ujjak sem egyformák.
Szépség és könnyelműség gyakran együttjárnak.
Idejében gondoljuk meg a dolgot, hogy késő ne legyen a bánat!

Ha nem volna a ha, meg a de, minden szegény gazdag volna.
Minden véglét bajt okoz.
Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka.
Lassú víz partot mos.
Könnyebb a szó, mint a tett.
Mindig gondoljunk rá, de sose beszéljünk róla.
A jól értesült ember félig már kikerülte a veszélyeket.
Ahol az erő nem használ, győzzön az ügyesség!
Jó modorral minden elérhető.
A muszáj-dolog fityinget sem ér.
A látszat csal.
Gyorsan és jól — ritkán jár együtt.
»Jóból is megárt a sok.«
Ne ingereld az alvó kutyát!
Ami ritka, drága.
Sok vízcsepp a sziklát is kivájja.
Addig jár a cica a szalonnára, míg végül bennfelejtí karmát.
Alkalom szüli a tolvajt.
Ahol sok a kéz, zárj (el mindent!)
Ki elfogadja az ajándékot, eladja szabadságát.
A legfontosabb dolgok egyike, hogy ne költjük azt, amink
nincs.

Senkisémet adhat olyant, amije nincs.
Kétszer ad, ki gyorsan ad.
Az ásonak aranyból van a hegye.
Minden udvarias cselekedet egy-egy virágszál.

Hazaszeretet.

A hazát csendben, alázatosságban és fegyelemben szolgáljuk.

Hozz becsületet hazádra
életszentségeddel,
tisztá jellemeddel,
bölcsh beszédeddel,
finom modoroddal és
szilárd akaratoddal!

Haladjunk, alkossunk, ha kell harcoljunk és győzzünk!
Ki a hazáért hal meg, eleget élt.

I. Iskolánk belső élete.

1. Az iskolaév lefolyása.

Az iskolai évet szeptember 8-án kezdtük meg. Ekkor volt a Veni Sancte és az évnyitó ünnepély.

Az igazgató az évnyitó beszédben kiemelte, hogy az intézet alaphangulatát a Szent Benedek-rend jellegzetes tulajdonsága: a családiasság fogja megadni. A vezetőséget az a meggyőződés irányítja, hogy a nevelőotthon akkor jó, ha minél jobban pótolja a jó otthont, a jó családi nevelést, a szigorúbb édesapának és a jóságosabb édesanyának munkáját. Ahogy azonban a szigorúság nem lehet ridegséggé, éppen úgy a szeretet nem fajulhat puhasággá, engedékenységgé, becézéssé. Ez mind paródiája, torzképe, hamisított kiadása volna a szeretetnek. Puha, lágy, könnyen elnéző szeretettel, fegyelmet nem ismerő szabadsággal, vagy inkább szabadsággal nem lehet kemény, magyar férfiakat nevelni.

A karácsonyi és húsvéti szünetek szabályszerű ideig tartottak. Szénszünet vagy egyéb rendkívüli szünet nem volt.

Az utolsó előadás június 14-én volt. Az összefoglalásokat június 16-án és 17-én tartottuk meg.

A Te Deum és az évről ünnepély június 17-én volt, tehát pár nappal előbb a szokottnál, mivel a fenyegető kanyarójárvány miatt a közigazgatási hatóság elrendelte az iskola bezárását.

2. Hivatalos és egyéb látogatások.

A tankerületi kir. főigazgató képviselőjében Madocsei Pál tanügyi tanácsos május 27—28-án látogatta meg intézetünket. Észrevételeit a látogatást követő értekezleten közölte a tanári karral.

Látogatásával tisztelte meg intézetünket Albrecht kir. herceg, dr. Hóman Bálint m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, báró Apor Vilmos győri megyéspüspök, Rusen Esref Ünaydin török követ, Otto v. Erdmannsdorff német követ, dr. báró Apor Gábor vatikáni követ, Herczeg Ferenc, Pellegrinetti Alfonz, a külföldi olasz iskolák főigazgatója, Szüllő Géza felsőházi tag, Velics Lajos, Kulcár István, vitéz Szakváry Emil miniszteri osztályfőnökök, dr. Pukánszky Béla egyetemi tanár, dr. Szabó Miklós, az Eötvös-Kollégium igazgatója, Formigari József, a budapesti olasz iskolák igazgatója, Quandt Richard, a M. Nemzeti Bank vezérigazgatója, Baldini József, az Eötvös-Kollégium olasz lektora, dr. Márfy Oszkár tanügyi főtanácsos, dr. Huszty Dénes, a bolognai egyetem magyar lektora, Pakocs Károly író, szatmári kanonok, Ottó László min. osztálytanácsos és még sokan mások.

3. A fegyelmi állapot.

a szerencsés adottságok mellett jó volt. A tanulók mind bentlakók voltak. Pannonhalma szent, magyar levegője áradt állandóan rájuk, a szabad természet romlatlan levegőjén nevelkedtek és a gondos prefektusi szeretet örködött felettük.

10—12 éves fiúk, kikből diáksaládunk állott, nem is lehetnek rosszak, csak elevenek. Igen sok növendékünkön nagyon meglátszott a gondos fegyelmeire szoktató szülői nevelés áldásos következménve. Csak egyesekkel volt baj. Ezek ugyanis eddig csak azt tapasztalták, hogy elkenveztetett, makacs gyermekakaratauk mindig diadalmaskodni szokott az édesanyvai túlzott szereteten. A gyermek nagy pszichológus. Mindjárt észreveszi, ha elnézéssel áll szemben s a »kedvező helyzet«-et mindjárt ki is aknázza a maga előnévére. Az ilyen helytelen, elnéző szeretettel nevelt gyermek kezd perbe szállni nevelőjével, ellenkezik, tiltakozik, kéri a »miért«-eket és az utolsó szót mindig ő akarja kimondani. A szülő és nevelő nem alkudozhatik, hanem az »így akarom, így legyen!« elve alapján szeretettel ugyan, de ellentmondást nem tűrően kívánja meg az azonnali és készséges engedelmeskedést: »Az előljáró parancsa s a tanítványok tökéletes engedelmissége mintegy ugyanazon pillanatban az isteni félelem gyorsaságában egyszerre történjék.« (Szent Benedek Reg. V. fej.)

4. Az értelmi nevelés.

Az utolsó száz esztendőben semmi sem okozott annyi zavart és hibát az oktatásügy szervezésében, mint a *műveltség* fogalma. A főhiba a kor általános *intellektualizmusában* található meg, mely a műveltség fogalmát egvoldalúan csak az értelmi műveltségre korlátozta, holott az igazi műveltség a lélek egészségére, élő egységére vonatkozik: tehát nemcsak az *értelem* kiművelésére, hanem az *érzelmi* világ és az *akarati* világ kiművelésére is.

Az ilyen teljes értelemben felfogott műveltségen belül — mint ismeretes — a kulturpolitikusok különböztetnek *szak-* és *általános műveltség* között.

Az »*általános műveltség*« kifejezés pedig kétféle jelentésben járatos:

1. vonatkozhatik a művelődési javakra. Ebből a szempontból általánosan művelt az, aki a kultura *valamennyi* területén többé-kevésbé járatos. E szerint tehát csak az az általánosan művelt ember, aki bizonyos vallási, történeti, természettudományi, nyelvi, irodalmi, bölcséleti stb. ismereteknek birtokában van.

2. a lelki képességekre vonatkozik. Ebből a szempontból pedig az az általános művelt ember, aki valamennyi értékes lelki képességét begyakorolta, *készséggé* fejlesztette.

Az előbbi értelemben kapjuk az általános műveltségnek *tartalmi* oldalát, műszóval kifejezve: a *materiális* vagy *anyagi* mű-

veltséget, az utóbbi értelemben pedig az általános műveltségnek *formai* oldalát, amelyet *formális* vagy *alaki* műveltségnek nevezünk.

Nyilvánvaló, hogy ez a kettő: materiális és formális műveltség, *mindig együttjár*, mert a képességeknek készségekké való fejlesztése csakis bizonyos művelődési javakon mehet végbe. Napjainkban a pedagógusok fontosabbnak tekintik az alaki képzést, az alaki műveltséget, mint az anyagit, mert — mint mondják — a tanítás anyagának nagy része ugyanis óhatatlanul kihull a tudatból, a lelki képességeknek készségekké való fejlesztése azonban megmarad.

Értelmi nevelésről csak azóta beszélhetünk, amióta a nevelői eljárásokat intenzívebben lélektani alapra helyezték az utóbbi évtizedekben. Ebből a szempontból nem is áll meg a mult század pedagógiai eljárása ellen felhozott intellektualizmus vádja, mert ott az értelmi nevelés, az értelem formális kiművelése a legtöbb esetben a tantárgyközvetítés öntudatlan mellékterméke volt. Hiszen az értelmi nevelés keretében ma már öntudatosan kell összefüggéslátásra, kritikai érzékre, pontos szétkülönböztetésre, következtetésre, oknyomozásra, stb.-re ránevelnünk.

Második különös törekvésünk az volt, hogy az igazságnak élete legyen tanítványainkban. Ez azt jelenti, hogy az igazság — értve rajta a tárgyi igazságot — necsak egyetlen képesség birtoka legyen, mert ez csak félértéket jelent, hanem az egész embernek legyen birtokában.

Nevelési tárgyú értekezletek, bemutató órák. Nevelési tárgyú értekeztet kettő volt. Az elsőn Kálmán Odó és Diósi Ákos adtak elő; Kálmán Odó »Hogyan tanuljon a serdülés kora előtti gyermek?«, Diósi Ákos pedig »A természetrajz tanítása a természet szerint« címen. A második nevelésügyi értekezleten Kollár Gedcön »Az értelmi nevelés feladatai«-t ismertette.

Bemutató óra kettő volt: egy a földrajzból az I. osztályban, egy pedig számtanból a II. osztályban.

A nevelésügyi értekezéseket is, meg a bemutató órákat is megbeszélések követték.

5. Az egészségi állapot.

Iskolaorvosi jelentés az 1940/41. tanévről.

A tanulók egészségi állapota az egész iskolai évben igen jónak volt mondható, amennyiben komoly megbetegedés nem fordult elő és a szokásos télvégi influenzás megbetegedések száma is kevesebb volt, mint egyéb intézetekben.

A kedvező eredmény egyik oka kétségtelenül az intézet egészséges fekvése és éghajlata, amely a módjával való edzést úgyszólván egész éven át lehetővé teszi, másik oka a tanulók elkülönülése, amely a fertőzési lehetőséget jórészt kizárja. A két ragályos betegség is otthon érte az illető tanulókat.

A tanulók általános egészségi állapotát és fogait az iskolaorvos évente háromszázban vizsgálja és esetleges megjegyzéseit, tanácsait a szülőkkel közölik.
Dr. Farkas József.

6. Valláserkölcsi és hazafias nevelés.

Pannonhalma neve összeforrott az államalkotó keresztény magyarság történetével. Születése ennek a magyarságnak a születésnapja, s szellemiségét a két, legnagyobbjainkban annyira eggyé vált szellemi érték: hit és magyarság határozza meg.

Ebben a szellemi légkörben bontakozik az ősmonostor tövében sarjadt friss hajtás, az olasz intézet is, ötvenfőnyi kisdíák-társadal-mával. Fiainkat magyarokká akarjuk nevelni Szent István szellemében. Új kornak az életerős régiből hajtott újszellemű magyarjaivá. Mi magyarok arra hivatottunk, hogy államalkotók és életrendezők legyünk a Duna-medencében. Nagyjaink jó példája, de magunk keserű tapasztalatai is, ránevelt arra, hogy nem valósulhat ez meg másképen, mint krisztusi hittel a szívünkben. Hitünk természetesen az örök dolgokra s nem az előbb-utóbb pusztulásra ítélt, földi értékekre irányul, mégis — s épen ezért — csak ez a hit teremtheti meg azt a szilárd talajt, amelyben megáll az életépítő magyar férfi jövője, s benne az egyetemes magyarságé is. E hitből új élet fakad: Isten akaratából való, töretlenül tiszta erkölcsi élet. Ez új élet nélkül nincsen jellem, nincsen felelősség, nincsen önzetlen áldozatkészség, nincsen embereket összefogó, építő, nagy szeretet.

Intézetünk olasz jellege csak azt bizonyítja, hogy keresztény magyarságunknak európai szemhatára van: szemelke nyitva minden igazi emberi értékre, s hogy különös érdeklődéssel fordul Itália római szellemű, nagy katolikus kulturnépe felé kor- és sorsfordulóján.

Hitünk éltetője Krisztus. Krisztus: igazságunk és életünk. Őt iparkodtunk fiaink igazságává és életévé tenni. Hittanórának, szentbeszédnek, lelkigyakorlatnak, esti elmélkedésnek, és szentírás-olvasásnak nem volt más célja, mint hogy Őt, az Isten életelevení valóságban élénk állított Igazságát, fiaink egyre jobban megismerjék és megszeressék, hiszen ebből a szerető megismerésből fakad Krisztus követése, a keresztény élet igazi feladata. Szentbeszédet minden vasárnap és több ünnepen is hallgattak növendékeink. Az igazgató és prefektusaik felváltva szóoltak hozzájuk. Ők tartották Don Boszko módszere szerint az egy-két perces esti elmélkedéseket is, melyeknek tárgyát fiaink élete (dicséretre méltó események, hibák), vagy a következő nap liturgikus gondolata adta. A háromnapos lelkigyakorlatot Szenvedés vasárnapja előtt rendeztük. Fiaink korukhoz mértén imádságos szellemben és komoly lelki összeszedettségben töltötték ezt a három napot. A lelkigyakorlat szeretőszívű, tapasztalt vezetéséért ezúton is hálás köszönetet mondunk dr. Mihályi Ernő főiskolai tanár úrnak, aki a legjobb lelkigyakorlatos jegyzeteket könyvjutalomban is részesítette. A második osztályból Vizekety Imre, az elsőből Dobák Imre kapta a jutalomkönyvet.

Krisztus azért igazságunk, hogy életünkbe legyen: bensőnkbe átalakítsa önmaga hasonlóságára, s megváltósisza bennünk Istennek benne testetöltött embereszméjét. S teszi ezt különösen az Eucharisztia által. Igyekeztünk hát megértetni fiainkkal, hogy az Élet Kenyere Isten gyermekének, s később Isten harcosának, valóban életfenntartó kenyere kell hogy legyen. Nélküle elcsenevészedik, sőt el is pusztulhat bennünk a krisztusi, új élet. Különösen első-pénteken, de vasárnap és ünnepen is, sokan járultak a szentáldozáshoz, sőt nem egynek mindennapi kenyere lett az Úr szent teste. A szentáldozáson kívül fiaink imádságaikban találkoztak az Úrral. A vasárnapi szentmiseáldozatot az oltár körül állva és a pappal együtt imádkozva mutatták be, s imádságukat az Égi Lantból vagy a Magyar Cantualéból vett énekekkel tették változatossá. Közösen végezték reggeli és esti imádságukat is; az esti ima szövegét egy-egy litániával váltogatták, s aztán egy szép latin vagy olasz Mária-ének dallamával tértek aludni. Májusban gyakran mondták el esti imájukat a székesegyház Mária-oltára előtt. Hétköznap nem volt közös szentmise, fiaink egyéni buzgóságukat követve mehettek reggelenként templomba, s ministrálhattak tanáraik szentmiséjén. Egy-két kivétellel meg is tanulta valamennyi az oltár szolgálatát.

A valláserkölcsi nevelés szolgálatában állott a Szent Benedek gárda is. Ez az einsiedelni bencés iskolából kiindult intézmény a tizenégy évszázados bencés hagyományokra támaszkodva igyekszik tagjait az öntudatos keresztény életre nevelni. Krisztus szeretete, az Egyház iránti hűség és a családhoz való ragaszkodás jellemzik a gárda szellemét. Tagjai különös feladatuknak tekintik a Szűzanya tiszteletét és az Egyház istentiszteleteibe való bekapcsolódást.

A gárdisták — valamennyi növendékünk — többször részt vettek a győrszentmártoni egyházközség híveinek szentmiséjén és meg is ajándékozták az egyházközség szegényeit. Szent Márton napjára tizenkét elemiiskolás fiúnak gyűjtötték össze nélkülözhető ruháikat és cipőiket, ötven pengő értékben pedig tizenhat gyapjuinget vettek nekik. Áldozócsütörtökre az elsőáldozó szegény kisleányok fehér ruháira adtak össze ismét ötven pengőt.

Gárdistáink az Anyaszentegyház hűséges fiai akartak lenni: azzal is, hogy szívükön viselték a katolikus világmissziók ügyét. Mint a »Jézus szent gyermekéje« missziós egyesület tagjai, esténként közösen imádkoztak a pogány gyermekek megtéréseért, 43.60 pengővel támogatták az egyesületet és két példányban járatták folyóiratát, a Kis Hitterjesztőt. A kőszegi missziós szeminárium építkezési költségeire 50 pengőt adtak össze és harminc példányban járatták a kőszegiek folyóiratát, a Világpostát. Közülök kerültek ki azok is, akik öt kis kínai pogány gyermek megkereszteléséhez, ill. keresztény nevelésének megkezdéséhez szükséges 8—8 pengőt ajándékozták: ezek: a II. o. gárdistái, Gáli József, Gyöngyössy Imre és Rédy Pál külön-külön, Czartoryski Iván és gr. Forgách

Imre közösen. Gárdistáink szorgalmasan gyűjtötték a misszióknak a staniolpapírt, narancshéjat és a bélyeget is.

A hazafias nevelésünk célja az volt, hogy kifejlessze kis növendékeink szívében a magyar haza és a magyar nép okos és cselekvő szeretetét. Innen Szent Márton hegyéről messze ellátni az áldott magyar rónán. Ennek a földnek dolgos magyarja szinte növendékeink szeme előtt végezte őszi és tavaszi munkáját. Fiaink, különösen a szomszéd gazdaságokba tett kirándulásokon, megfigyelhették a földműves magyar sok gondját és fáradozását, mellyel az ország mindennapi kenyerét előteremti. Ezzel is növekedett bennük a magyar nép megbecsülésének az érzése és az a tudat, hogy ezzel a néppel szemben, mint tanult, művelt magyaroknak, kötelességeik lesznek. Tudásukat népük javára, életszínvonalának, műveltségének emelésére kell fordítaniok. Ha az értelmiségi magyar krisztusi szeretettel a szívében egész emberként ott áll a két keze munkájából élő magyar mellett, akkor épül majd kettőjük nemes összefogásából a magyar jövő.

Növendékeink magyar érzését nevelte az a kis ünnepély, amelyet első kivonulásunk alkalmával az új gyórszentmártoni országzászló előtt rendeztünk. Ifjúságunk magyar és olasz énekeket énekelt s aztán díszmenettel tisztelgett a háromszínű lobogó előtt.

Március 15-én a Pannonhalmával szomszédos dombon emelkedő milléniumi kápolnához vonult ki mind a két osztályunk. Az emlék előtt rendezett hazafias ünnepély után növendégségünk az igazgató felszólítására lelkesen vállalkozott arra, hogy a jövőben intézetünk ifjúsága vegye át a kápolna környékének, útjainak és növényeinek gondozását. Ez a kis kerti munka jelképe lesz annak a férfias munkának, amelyet az ezer éves magyar haza munkásokra váró kertjében minden pannonthalmi gimnazista végezni akar.

Hősök ünnepén, május 25-én, újra levonultunk a község országzászlójához és ott ígérte meg ifjúságunk hazafias ünnepély keretében világháborús és délvidéki hősi halottaink szellemének, hogy hazánk hős élői, hozzájuk méltó, kötelességteljesítő, hős magyarok lesznek.

Természetesen figyelemmel kísérték növendékeink az európai háború jelentős eseményeit is, de különösen a magyar külpolitika sikerei és fiatal honvédségünk délvidéki fegyvertényei lelkesítették őket. Megéreztek ebből is, hogy a magyarság friss életerővel indul a jövőbe, s hogy a jövő magyar élet képzett, jól felkészült munkásokra vár.

Dr. Békés Gellért.

7. Művészi nevelés.

A gondolkozó ember, aki figyelemmel kíséri a művészi nevelés tevékeny, szinte lázas munkáját, aki hallja az egyes módszerek, régiék és újak csatakiáltásait, aki látja a természetbe és a művészet szépségeibe merült gyermekereget és a művészi iskola megalkotásának vágyától égő tanítót, nevelőt, egy percre megáll e forratagban és azt kérdezheti: mi végre mindez? Több lett-e a művészet, gazdagabb lett-e az emberiség, egyáltalában nyer-e az ember végső eredményben azzal, hogy rákapatjuk a szépnek élvezetére és gyakorlására, hogy a művészetet szinte éltetőjévé tesszük, és jobba alakítjuk-e ezzel a világot, avagy legalább kellemesebbé? Mert valóban, úgy kell az egész művészet-re-nevelő szorgalmat felfogni, mint olyasvalamit, ami nem önmagáért van, hanem eszményibb célokat szolgál, hogy az emberiség megértse, áhitozza és követelje, keresse és átélje, a szépet és ezúton is közelebb jusson minden szépség örök forrásához, az Istenhez.

Ezen gondolatok irányították intézetünk munkáját a művészi nevelésben. Az örök Cél felé tört végelemzésben minden művészet-re tanító és nevelő irodalmi, rajz-, ének-, zenei és egyéb ily irányú tevékenység.

Középiskolai Utasításaink szerint a magyar irodalmi nevelő-oktatásnak egyik célja az ízlésnevelés. Ennek a jó ízlésnek a kifejlesztésére törekedett intézetünk a magyar irodalmi olvasmányok elemzésével már az alsó fokon is, hogy növendékeink ezeken keresztül megkedveljék az igazi, művészi, magyar szépirodalmat. Gondunk volt tehát az olvasásra is, mert olvasni is tanulni kell. Goethe mondta önmagáról: »Az emberek nem is tudják, mennyi időbe és fáradságba kerül az embernek, míg megtanul olvasni. Nekem nyolcvan esztendőre volt szükségem hozzá és még most sem mondhatom, hogy célnál vagyok.«

A jó előadásra igyekeztünk nevelni tanulóinkat azzal, hogy olvasmányainkat, elsősorban a párbeszédés és drámaibb szemelvényeket a tanár felolvasása után növendékeink teljes szereposztásban olvasták fel és igyekeztek éreztetni előadás szempontjából az olvasmány szépségeit. Első osztályban legszebben olvasnak Bencze József és Gyöngyössy Imre, a másodikban Jáki Sándor és Vízkelety Imre. Nem hanyagoltuk el a költemények művészi előadásának gyakorlását sem. A teljes beleélés mellett keresetlen természetességre törekedtek kis előadóink. Szavalásban eddig a legügyesebbek voltak elsőlől Dobák István, Gyöngyössy Imre és Szabó János, a másodikból Jáki Sándor, Pattantyús Ádám és Vízkelety Imre.

Utasításaink szerint rajzoktatásunknak is egyik legszebb feladata, hogy kiművelje nemzeti forma- és színízlésünket. Erre törekedett rajzoktatásunk már kis növendékeinknél is az egyéni tervezésekben és azok színezésében. Az ügyesebb fiúk sikerült rajzai-ból az év végén a rajztanár egy kis kiállítást rendezett.

A művészi nevelést szolgálta olasz lektorunk munkája is az

olasz társalgás keretében. Második osztályú tanulóink társalgási órájának elején ugyanis mindig levetített a nagy olasz szobrászok és festők halhatatlan alkotásaiból egyet-egyét és azt, szaktárgya lévén a művészettörténelem, igazi szakszerű, eleven előadásban ismertette, elemezte és a fiúkkal megbeszélte.

Énektanításunk is nagy mértékben szolgálta célkitűzéseinket a művészi nevelés érdekében. Foglalkoztunk az Egyház hivatalos, ősi énekével, a gregoriánnal. Növendékeink gyakran énekeltek gregorián melódiákat az Oltáriszentségről, Szűz Máriáról. Te Deum napján pedig az egész misét énekeltek az összes változórészekkel. Egyes tanulóink rendszeresen jártak a székesegyházi vasár- és ünnepnapjain vacsernyékre és belekapcsolódva a szerzetesek kórusába, áhítatos, csengő gyermekhangon dicsőítették Istent zsoltárokkal és himnuszokkal. Diákmisszióink vasárnaponként felváltva énekeltek növendékeink a bencés Égi Lantból és a Magyar Cantualeból. Az egyházi ének mellett azonban énekeltek diákjaink világi kórusokat is. Ünnepélyeinken fel-felhangzott egy-egy szép Kodály, Bárdos, Halmos kórusdal, kánon. A hivatalos iskolai tevékenységek mellett a megfelelően szöveg és dallam tekintetében értékes dalok el-sajátítása és ez úton a zenei műveltség megalapozása volt tanításunk célja. Ilyen énekekkel igyekeztünk felkelteni, ápolni és fejleszteni a tanulóknál a vallásos, hazafias, esztétikai és társas érzelmeiket. De nem hanyagoltuk el a zenei hallás és a ritmusérzék gyakorlását sem és ezen a téren egyes növendékeink nagyon szépen fejlődtek.

A muzikális gyermeket azonban nem elégíti ki a pusztán éneklés. Nem is érhet el vele alaposabb zenei képzettséget. Ezért el kell kezdenie korán valamilyen hangszer tanulását. A zenének meg van az az előnye, hogy a többi művészetekkel szemben nagyobb és könnyebb lehetőséget nyújt a művészi tevékenységre már a gyermekkorban is. A gyenge zenei képzettségű gyermekekre még különösen jó hatással van az, ha az éneklés mellett hamarosan hangszeren is játszanak. Tanulóinknak fele foglalkozik zenével. De különös jelenség az, hogy ezek közül csak egy fiú tanul hegedűt és huszonnégy zongorázik. Ezekkel, mint a győri zeneiskola növendékeivel egy Győrből kijáró zenetanár, Kiss György foglalkozik szép eredménnyel. Év végén mindannyian vizsgáztak a zeneiskola igazgatója előtt. A zenei öröm felébresztésére és a zenei izlés képzésére rendkívül fontos, hogy a gyermekek már kiskoruktól kezdve jó zenét halljanak. Ezért adott módot intézetünk igazgatója növendékeinknek arra, hogy gramofon-lemezeken és rádióon keresztül hallhassanak művészileg értékes, klasszikus zenét. Az ő meghívására jelent meg közöttük a magyar zenei élet két kiváló hegedűművész tehetsége, Albert Ferenc és Vargha Tibor. Csillogó technikával és mély művészi átéléssel előadott gyönyörű darabjaik hatékonyan szolgálták céljainkat. E két nagy tehetségnek és az erdélyi művészvilág egy kedves székely fiának, Gulácsy Albert szín- és énekművésznak, ki tüzes székely előadásával, énekével és székely táncával szintén felejthetetlen órákat szerzett növendékeinknek, úgyszintén Kiss

György zongoratanárunknak művészi zongorajátékáért ez úton is hálás köszönetet mondunk.

Nem fejezhetjük be a művészi nevelésről szóló beszámolóinkat a nélkül, hogy meg ne emlékeznénk intézetünk egyik tanárának, dr. Gál Geláznak azokról a kedves és igazán művészi meglátást, beállítást szolgáló fényképfelvételeiről, melyeket intézetünk növendékeiről, azok életéről, szórakozásairól készített és amelyekkel a fényképezés művészetére neveli fiainkat.

Mindez a művészi nevelő-munka a majdnem ezeréves főapát-ság minden korok magyar művészetét őrzi szent falai közt, olyan művészi környezetben folyik, amilyent nem tud nyújtani még egy magyar iskola.

Linzer Szilárd.

8. Ünnepek.

Nincs igazi teljes és szép intézeti élet ünnepek nélkül. Ezek az iskolai ünnepek mélyítik el az ifjúság lelkében azokat az érzéseket, melyek egy családiasan nevelt egészséges, hazafias és vallásos diákléleknek lényeges alapvonásai, összetevői. Intézetünknek az iskolaév folyamán tíz ünnepe volt. Ezek közül az iskolai élet megnyitó Veni Sancte és bezáró Te Deum ünnepeken kívül a többi hazafias, vallásos és családi jellegű volt.

Hazafias ünnepélnyel emlékezett meg ifjúságunk a magyar öntudatra ébredés idejéről nemzeti ünnepünkön, március 15-én a pannonhalmi ezredévi emlékműnél. Önfeláldozó hősi halottaink napján, a május 25-i hősök ünnepén az »ő sírjaik virágjainak kelyhéből gyűjtötték fiaink, a magyarság kis méhei a hazafias önfeláldozás virágporát a megújult magyar munka, magyar élet mézéhez« (Reményik S.) a gyórszentmártoni országzászlónál elhangzott kis ünnepségükön.

Vallásos ünnepeinkkel december 15-én az Egyház egyetemes szent ügye, a katolikus világmisszió felé fordult ifjúságunk figyelmé, dec. 19-én pedig karácsonyi kedves kis műsorával a betlehemi kisdéd Jézusnak, a béke fejedelmének, a szeretet örök királyának hódolt. Márc. 21-én diadalmas énekkel köszöntötte a bencés Rend szent alapítóját és ünnepelte a gyermek Benedeket s nővérét, Skolasztikát.

Családias jellegű ünnepélnyel fejezték ki tiszteletüket kis diákjaink intézetük kegyúra iránt a főapát úr névünnepén, január 27-én, őszinte ragaszkodásukat és hálájukat kis diákcsaládjuk szerető atyja, az intézet igazgatója iránt 50. születésnapján, március 4-én, és ugyancsak mélységes fiúi szeretetüket édesanyjuk iránt az anyák ünnepegén, május 18-án.

Iskolai életünk ezen ünnepi állomásainál sok szép ének, háromszólamú gyermekkar, kánon, kedves szavaltatok, karácsonyi jelenetek, ünnepi megemlékezés kisdíák ajkáról is és gyakori zongorajáték emelték az ünnepi hangulatot és szolgálták hatásosan az ünnepek célját.

A sportpályán.

Növendékeink e mellett még sokszor szavaltak és énekeltek különösen olasz énekeket a főapátság hazai és külföldi olasz vendégei előtt.

Linzer Szilárd.

9. Játék és sport.

A fejlődő gyermek életeleme a mozgás. Ezt az életelemet a szabadtéri játékokban és sportokban találták meg fiaink. Fontos eszköz a nevelő kezében a játék. Játék közben ismerheti fel a gyermek jellemét, amikor önfelédten elárulja, felfedi igazi énjét. Ilyenkor nevelhetők a fiúk összetartásra, lélekjelenlétre, gyors elhatározásra, önmagukról való lemondásra a csapat győzelme érdekében, a mások ügyetlenségének türelmes, s az esetleges vereségnek férfias elviselésére.

Intézetünk vezetősége felismerve a játék fontosságát és jellemnevelő hatását, bőségesen nyújtott alkalmat a fiúknak a játékokra. Minden délután másfél, szombaton két és fél óra, ebéd és vacsora után fél-fél óra állt erre a célra, a fiúk rendelkezésére. Legkedvesebb játékok volt a labdarugás. A két osztály az annyira kedvelt harcszerű, számleolvasó játékban is sokszor, szívesen mérte össze erejét. Erre a játékokra különösen alkalmas terepet nyújt a főmonostor hatalmas parkja. Különösen a 2. osztályosok szerették a repülőlabda-játékot és a tennisz előkészítő játékát: a Turul-labdajátékot. Kerékpárosaink is megtalálták a nekik megfelelő terepet a park árnyékos útjain, ahol szabadon hódolhattak kedvenc szórakozásuknak. Ősszel és tavasszal megnyílik a park uszodája. Ilyenkor még a leglelkesebb futballisták is otthagyják a futballpályát s vígan lubickolnak, úsznak vagy vízipóloznak az uszoda kellemes vizében. Télen hangos volt a park a ródlizók és a korecsolyázók vidámságától. Hamarosan előkerültek a hokiütők és megindult a jég hokizás. Szőink kezdetben a park lankás lejtőin gyakoroltak, majd kisebb kirándulásokat is tettek a főmonostor közvetlen környékére. A nagyobbmértű hóesések után megindult a várépítés és utána az izgalmas várostrom. Rossz időben a fiúk az intézetben töltötték a játékidőt. Különféle társasjátékokkal, játék-tankokkal, játékágyúkkal és játékrepülőgépekkel szórakoztak. Nagyon kedvelt játékok volt az asztalitenisz is. A csendesebbek szívesen leültek egymással és prefektusaikkal sakkozni. Gyűjtőszervevényük a bélyeggyűjtésben talált kielégülést. Ez volt úgy szólván a legkedvesebb szórakozásuk. Novendékeink 66%-a foglalkozott bélyeggyűjtéssel. Néhányan finn cseretársakat is kerestek s velük leveleznek.

Mindezek a játékok és sportok biztosították novendékeink számára azt a lelki felüdülést, amely felétele és kísérője az elmélyedő komoly munkának.

Dr. Gál Geláz.

Az *Aero-kör* is megalakult intézetünkben. 15 első osztályos

Az első szárnypróbálgatások.

növendék dolgozott az év folyamán a körben. Valamennyien sikló modelleket építettek és az építéssel kapcsolatban az élemi repülési ismereteket igyekeztek elsajátítani. Nagy kedvvel dolgoztak és többen komoly reményekre jogosító kézügyességről tettek tanúságot. Házi versenyt is rendeztünk, jobban sikerült modelljeinket pedig az évvégi rajzkiállításon be is mutattuk az érdeklődőknek. Vezető tanár: *Legányi Norbert*.

10. Kirándulások.

Kirándulásaink célja a környezet megismerése, természetrajzi, földrajzi és gazdasági ismeretek szerzése volt. Ezek a kirándulások egyúttal kikapcsolódást jelentettek a megszokott környezetből, a mindennapi élet egyformaságából s így felüdülést, felfrissülést nyújtottak. Ősszel és tavasszal egy-egy kirándulást vezetünk a Rend tarjánpusztai gazdaságába, hogy növendékeink bepillantást nyerhessenek egy nagygazdaság őszi és tavaszi munkájába. Ugyancsak az őszi folyamán vittük el növendékeinket a Rend közeli jánosházai erdőseibe. Itt bőven nyílt alkalmuk földrajzi és természetrajzi megfigyelésekre. Láthatták az erdészet üzemét, a környezet sajátos viszonyait, a lösz-vidéket s élvezték a gyönyörű kilátást, mely a Várlátó-dombról nyílik egyrészt Pannonhalma, másrészt Pápa felé. Győrött kétszer voltunk. Októberben megtekintettük a város nevezetességeit és megnéztük a »Kelet visszatért« filmet. Februárban a győri bencés gimnázium székely dalos ünnepélyét hallgattuk meg növendékeinkkel. Júniusban Székesfehérvár nevezetességeit és repülőterét néztük meg. Hálás köszönettel adózunk ezúton is Czapáry Zoltán m. kir. rep. alezredes úrnak, aki lehetővé tette, hogy a repülőteret teljes egészében megtekinthessük, továbbá Marschall Rafael cisztercita gimn. hittanár úrnak fáradhatatlan kalauzolásáért. Ugyanitt Kálmán Odó bencés tanár szüleinek szíves vendégszeretetét is élvezhettük. Őnekik is hálánkat fejezzük ki.

Ezenkívül több ízben voltunk kisebb kiránduláson a közeli Hák-erdőbe, továbbá megtekintettük Győrszénmátonban a Márton-napi vásárt.

Külön fejezzük ki köszönetünket dr. Szalay Albert jószágkormányzó úrnak, aki tarjánpusztai kirándulásaink alkalmával, de egyéb alkalmakkor is, szívesen tartott növendékeinknek gazdasági előadásokat.

11 Szemléltető oktatás.

Oktatófilm. A szemléltető oktatásnak kitűnő segédeszköze az oktatófilm. Elsősorban a természetrajz és a földrajz tanításánál vettük nagy hasznát. Mivel intézetünk tanulóinak idejével szabadon rendelkezünk, a vacsora utáni szabadidőben hetenként kétszer

Szüreten.

mutattunk be oktatófilmet, a tanult anyaggal párhuzamosan haladva. A természetrajz és földrajz tanárának magyarázatai mellett egészítették ki tanulóink ismereteiket az oktatófilmek segítségével. Összesen 19.586 méter filmet láttak a tanulók. A fiúk élvezettel nézték a tanulságos filmeket, különösen az újabbakat. Legjobban szerették a természetrajziakat és több sportfilmet kívántak.

Az Oktatófilm Igazgatósága részéről a legnagyobb előzékenységet tapasztaltuk, mintaszerű pontosságot a küldésben. — Igénybevettük a vallási tárgyú filmeket is a lelkigyakorlatok idején (Jézus kinszenvedése és halála).

Természetsmeret, természetvédelem. A természetrajz oktatásánál felhasználtuk az összes szerencsés helyi adottságokat, amelyek lehetővé tették a szemléltetést. A 46 holdas parkban, amely egyúttal botanikus kertje a Tanárképző Főiskolának, mindent természetben szemlélhettek. Őszi kirándulások alkalmával látták a gyümölcserést, a szüretet, az erdőt, egy nagy gazdaság őszi életét. Télen a madarak etetésével kapcsolatban a maguk-készítette etetők és oduk voltak a madárvilág megismerésének eszközei. Tavasszal a rügyek pattogásától egészen az akácvirágban pompázó erdőig szintén mindent a maga eredetiségében tanulmányozhattak. A közelben levő rendi gazdaságokban a gyümölcsfák szakszerű gondozását, a konyhakerti munkát, az állatvilág életét szemléltettük. A kérődző állatok belső szerveit vágás alkalmával látták.

Az *elv* az volt, hogy a könyv száraz betűi mellett a természet magából a természetből ismerjék meg. Diósi Ákos.

12. Olasz társalgás.

Természetszerűleg az olasz társalgás elsőrendű célja a nyelv gyakorlása, a nyelvtan és a kiejtés tanítása. Figyelembe véve azonban a gyakorlati szempontot és azt a tényt, hogy a gyermek hamar lankadó érdeklődését és figyelmét állandóan ébren kell tartani, nagy körültekintéssel kell élnünk a társalgás anyagának megválasztásában. A főntebb vázolt tárgyelosztást ez a gondolat és a már két éves tapasztalat irányította. Ez az anyagbeosztás, mivel intézetünk csak 2 éves multtal rendelkezik, csak az első két osztály számára van részletesen és teljesen kidolgozva, a többi hat részére pedig elkészült a vázlat a főbb pontok leszögezésével. A neveléstudományokban járatosak a vázlatra vetett egyetlen pillantással észreveszik, hogy az itt jelzett főbb irányelveken kívül hány feladatot, nehézséget kell a társalgás vezetőjének megoldania, mennyi előnyös helyzetet és alkalmat kihasználnia és mennyi rejtett

veszedelmet elkerülnie. A pannonhalmi olasz intézet, mely tanulóival — legalább is a tételességekkel — két év alatt annyira megismertette az olasz nyelvet, hogy azt elég jól tudják kezelni, a fent vázolt tanulmánytervvel is jelzi eredetiségét; talán nem is a két első évben elért eredménnyel, hanem a jövőben megvalósítandó lehetőségekkel, amikor tanulóink értelmé az élet minden kérdése előtt megnyílik.

A társalgás az első osztályban a legnehezebb és a legfárasztóbb is, mivel a nyelvtani elemek szokatlanul igénybe veszik a még mesevilággal, vagy a csupán tényekkel számoló és a szabályoktól idegenkedő gyermeki értelmet. A társalgást vezető tanár első feladata tehát, hogy rövid idő alatt annyi szót és kifejezést taníttasson meg a tanulókkal, amennyi elégséges ahhoz, hogy az őket érdeklő tárgyakról beszélhessenek. A kívánt célt elérhetjük játékszerek használata, felnagyított képek, alakok bemutatása, az »Olvasmányok külföldön élő olaszok számára az elemi iskola első osztályának« c. könyv művészi szemléltető képei, végül később a »Vittorioso« c. élvezetes és okos olasz gyermekújság képsorozatainak vetítése útján.

A második osztályban, ahol a növendékek — ha nem is hibátlanul — de mindenről tudnak már beszélni, a nyelvtani nehézségek háttérbe szorulnak az igazi és szoros értelemben vett társalgás és a teljesen kihasznált mesék és bemutatott képek érdekessége mellett. Az érdekesség mellett azonban mindig állt a szabály — legtöbbször a tanulók figyelmét elkerülve is: »Beszéljünk mindenről, de csak helyesen beszéljünk.« És az igen élénk, de nemes verseny szelleme, mely növendékeinket eltöltötte, még a gyöngébbeket is teljes erejük megfeszítésére ösztönözte, hogy ők is megkaphassák a tanár dicséretét, mely a jó felelet velejárója volt.

A társalgások tárgyválasztásában elsősorban a fiúk érdeklődésének és kíváncsiságának kielégítésére, de a nyelvtanulás nem egészen kellemes ízének elfeledtetésére is törekedtünk. Erre a célra legalkalmasabbnak látszott a már említett »Vittorioso« képeinek vetítés útján való bemutatása. Ennek az újságnak élénken színezett képsorozatai mozzintású egymásutánban és gyorsaságban mutatnak be egy-egy, néha még felnőttek számára is érdekes eseményt vagy cselekményt, elhagyva minden feleslegest és kielégítve a gyermek türelmetlen, mozgékony és azonnal kielégülést kereső szellemi vágyait. Ezt az újságot minden olasz gyermek ismeri és szereti. Kedves lapjuk mindenről beszél nekik. Észrevétlenül megfelel a kis olvasó lelkében felmerülő számtalan miértre és a mese érdekes köntöse alatt gyarapítja ismereteiket. Például megemlíthetjük a »Vittorioso« »Beowulf« c. képes folytatásos regényét, mely a dánok keresztény legendáját meséli el, s melyet az egész második osztály nagy érdeklődéssel kísért végig. A csaknem minden észak-

európai irodalomban szereplő legendát ismerő felnőtt talán mosolyog vagy méltatlankodik az ő kiművelt szelleme számára kedves és nemes alakoknak ilyen gyerekes és mesés ábrázolásán. Ez a fel-fogás azonban igazságtalan és a gyermeki lélek meg nem értését tükrözi, melynek elégséges néhány szó, vagy egy kezdetleges rajz, hogy csodálatos képzelő és meselató képességével fölépítsen egy csodálatos történetet. Az bizonyos, hogy a gyermekek nagyon megkedvelték a legenda hősie, angyali szereplőit; és talán ugyanolyan biztosra vehetjük, hogy nem is fogják őket hamar elfelejteni. A Beowulf-legendá említése azonban ne vezessen félre senkit társalgásaink tartalmával kapcsolatban, mely mindig szoros összefüggésben állt Olaszországgal akár a fiatal Itália újkori, vagy mindennapi életét, akár irodalmát, akár a hazájuk szellemi örökségét szipítő és gazdagító halhatatlan olasz mesterek remek alkotásait ismertették. Társalgásaink szórakoztató jellegük mellett természetesen a komoly tanulást is szolgálták a legkülönbözőbb tárgyakkal kapcsolatban. Történelmi és földrajzi megjegyzésekkel, észrevételekkel majd minden beszélgetésünkben a múlt és a jelen Olaszországot tettük meg háttérül. Számos esetben, amikor csak alkalom kínálkozott, utaltunk az olasz szokásokra, népviseletekre; röviden ismertettük az egyes történetek vagy szereplő helyek leírását. A jelenkori Olaszország ismertetésében nagy segítségünkre volt a Fascista Olaszország útja c. munka, mely rendszeres és kimerítő tárgyalással képeken mutatja be mindazokat a tényeket, melyeket Mussolini országának hatalmas újjáépítési tervszete magában foglal: a hadsereg, a tengerészet, a repülés, szociális munka, harc a tüdőbaj ellen, építkezések, a földjavítás, ipari és földművelési termelés, a közlekedésügy stb. A képek bemutatását vitatással tettük könnyűvé és élvezetessé, úgyhogy sokszor az egész társalgást vitatással bonyolítottuk le.

A társalgás legérdekesebb újdonsága talán mégis a művészettörténeti megbeszélés volt. Sokan esetleg mosolyognak a tárgyválasztás miatt és kifogásolják éppen a nagy ellentét miatt, mely a második fiú gyermeki értelme és a tárgy elvontsága közt fionnáll. És valóban, lehetetlenre vállalkozna és nevetségessé tenné magát a tanár, aki 12 éves gyerekekkel esztétikai kérdésekről beszélgetne. És mégis egy éves gyakorlat után teljes biztonsággal kijelenthetjük: már második osztályban nyugodtan meg lehet kezdeni a művészettörténetet. Az eredmény eddig is messze felülmúlta a várakozásokat. Tanításunk módszere a következő volt: Valamilyik kiválasztott műalkotás fényképét vászonra vetítettük. Fontos, hogy a kép cselekményt, vagy a lélekben lejátszó drámai érzéseket ábrázolja.

Ez után, számolva a nyelvtanulás törvényeivel, tanulóink leírták a szereplők helyzetét, mozdulatait, környezetét, ruházatát, megemlítve az alkotó művésznek legtöbbször a kép alatt olvasható nevét, melyhez az oktató tanár rövid életrajzot adott. A már ismert művész életrajzi adatait pedig röviden idéztük.

A bemutatott művészi alkotás elmagyarázása után a fiúk egy-

mással versengve, mind felelni akart. Egyesek elismételték a kép leírását, mások kérdéseket adtak fel társaiknak s így párbeszéd vagy felelet alakjában a vezető tanár mindig fenntartotta élenk érdeklődésüket. Több ízben két-három képet is vetítettünk, de általában a művészettörténeti rész nem foglalt le negyedóránál többet. Néha egy-egy csodáló felkiáltásnál megkérdezte a tanár: »Miért tetszik ez a kép nektek?«, vagy »Melyik tetszik jobban?«, vagy »Mi tetszik ezen a képen?« Természetesen a feleletek nagy része, sőt hogy az igazsághoz hívek legyünk, a többsége nagyon gyerekes volt. Azonban ezt érthető is, hiszen belső érzelmeinket szavakban visszaadni még felnőttek számára is kemény feladat. Mégis elég gyakran hallottunk a fiúk képességeihez mérten csodálatos okos feleleteket. Például: egy alkalommal a tanár bemutatva Tizian Sz. Sebestyénét megkérdezte az osztályt, vajjon ez a Sz. Sebestyén tetszik-e nekik jobban, vagy pedig Sodomé, melyet már régebről ismertek és megcsodáltak. Egyik fiú egészen határozott hangon ezt válaszolta: »Nekem Sodomáé jobban tetszik.« »És miért?« »Mert ott Sebestyén szent, aki meghal; itt pedig ember, aki szenved.« Ilyen felelet még felnőttek is becsületére válnék. Világos, hogy az ilyenek csak szórványos és ritkán hallható feleletek. De vajjon nem biztató jele-e a művészi ízlés várható kifejlődésének? Már pedig egy műremeknek öntudatos megértése és élvezése nem tartozik az emberi műveltség legkönnyebb és legközömbösebb kincsei közé. Az ember, aki megérti, felfogja az ábrázoló művészet szépségét, nemcsak több örömet talál az életben, hanem lélekben fel tud emelkedni egy eszményi világba, mely ha tisztán emberi is, mégis sokak számára messze felülmúlja a tisztán tudományos eszmélődés világát. Ebből a szempontból is a neveléstani, erkölcsi, lélektani kérdéseket boncolgató elme megfelelő képet alkothat magának a művészi nevelés fontosságáról és arról az életfelfogásról és cselekvésmódról, mely az eszményi — noha emberi — szép szellemi tanulmányozása, a vele való lelki egyesülés útján lesz az ember tulajdonává. Az említett észrevételek természetesen csak korlátozott mértékben valósulhattak meg iskolánk nagyon is fiatal növendékei körében, azonban megmutatják, mit tehet a jövő minden lehetőségével a pannonhalmi növendékek művészi nevelése érdekében.

A második osztály növendékeivel teljes részletességgel meg tárgyalt műalkotások száma mintegy százra tehető. Ez a szám, még a túlzásba menő műveltség-kutató előtt sem megvetendő, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy fiaink szellemi képességeik teljes kifejlesztése után egy napon leartadják majd a most csak külsőséges, de mégsem haszontalan megfigyelések gyümölcsét. Akkor majd — hogy példát mondjunk — Raffael számos képének megfigyelése után világos képet alkotnak maguknak a raffaeli művészetéről, mely ítélőképességüknél alapul szolgálhat bírálataikban és más művészek összehasonlításában, nem is tekintve azt a szellemi örömet és a fentebb említett következményeket, melyek a műértés állandó velejárói. Sodoma Sz. Sebestyénével kapcsolat-

ban megemlíthetjük, mennyire élvezték fiaink a drámai és patetikus ábrázolásokat: ugyanazzal a megilletődéssel szemlélték a haldokló szent nyakán átfűrődő nyilvesszót és az isteni segítségért esdeklő szemeire boruló titokzatos, költői félhomályt, valamint De Amicis »Szív« c. havonkénti meséit. A sok elmondott mese és történet közül ezek tetszettek legjobban.

A rendelkezésre álló idő teljes kihasználása és a társalgási jelleg megőrzése végett az óra anyagát gyorsan és megfelelő módszerrel pergettük, hangsúlyozva a szükséges és kiemelkedő részeket, melyek így jobban megragadták kis hallgatóink figyelmét. Végül kihasználva a lélek vágyát, mely szeret elmaradozni, vagy később visszatérni a rá különösképen ható élményekre, a vezető tanár növendékei kérésére elismételtette velük saját szavaikkal az egész óra anyagát. Majd minden alkalommal szabad-ságukban állt egymást is kérdezgetni a szóban forgó tárggyal kapcsolatban. A »Szív« c. könnv ismerői egyöntetűen vallják, hogy ritka műnek van hasonlóan találó címe: művészileg talán közepes értékű történetei nagy gyakorlati fontossággal bírnak: megindítóak. Az egyszerű és csak egy kicsit is érzékeny lélekre igen nagy hatással vannak; innen nagy nevelőerejük. A fiúk önfeledten hallgatták ezeket a történeteket és egyhamar nem fognak megfeledezni a »Római vér«, a »Szárd dobos«, a «Hajótörött», a »Kis lombardi őrszem« hőseiről, kik mint eszményképek szolgálhatják jellemük kialakítását. Ha irodalmi alkotásokon keresztül megismerhetők a jellemvonásai, vagy legalább is eszményei egy népnek, vagy egy kornak, a pannonhalmi diákok erre bőséges alkalmat nyertek.

Bármilyen volt is azonban a társalgás módszere, vagy anyagbeosztása, fiaink mindig gyakorolhatták a délelőtti olasz órán el-sajátított nyelvtani anyagot. Így a társalgás a tanult nyelvtani anyag gyakorlását és gyakorlati felhasználását is elősegítették.

13. Német társalgás.

Intézetünk növendékei a kötelező naponkénti olasz társalgáson kívül 10 fiú kivételével, tehát 40-en gyakorolták heti 2—2 internátusi órában a német társalgást is, mint kezdők az első osztályban 13, a másodikban 11 s mint haladók 8—8 tanuló.

A társalgást az illető szaktanárok elsöben a Tirpák-féle szemléltető táblák, a Thora Goldschmidt: Bildertafeln für den Unterricht im Deutschen és a Pester Lloyd megfelelő közleményei, másodikban pedig a Kemény F.: Rendszeres és módszeres német-magyar beszédgyakorlatok, továbbá az ehhez kapcsolódó Duden szemléltető képek (Der Grosse Duden: Bildwörterbund der deutschen Sprache) és a W. Weber-féle Kurze Erzählungen zum Wiedererzählen im Deutschunterricht mit Ausländern alapján vezették,

A társalgás mindkét osztályban és csoportban a tanulók értelmi fokának és érdeklődési körének megfelelő tárgykörben mozgott az egyes csoportoknak megfelelő nyelvtani keretben. A kezdők inkább egyszerű mondatokkal feleltek a kérdésekre, a haladók pedig már összetett mondatokkal és összefüggő beszédben igyekeztek beszámolni ismereteikről. Mindkét fokon nagy súlyt helyeztünk a tiszta németes kiejtésre. Alkalmaztuk a belső szemléleten alapuló Gouin-sorokat is, melyekben a tanuló a maga mozgulatait összeköti az idegen hangképpel. Ezen értékes, kezdő fokon igen ajánlott eljárással a tanuló olyan szókincsre tesz szert, amelyet nem felejt el, de azonkívül is kielégíti csekély vágát. A Gouin-sorok arra is jók, hogy megélénkíthetjük velük a tanítást; ezt azonban énekeltetéssel is megtehetjük. Az ének igen alkalmas a helyes kiejtés megtanítására. Növendékeink mindkét cél érdekében tanultak elég szép számmal német dalokat is. A Gouin-sorokat és az énekeltetést csak kellő mértékben alkalmaztuk, mert egyik sem fajulhat a társalgási órákon mulatsággá.

Tanulóink az olaszhoz viszonyítva csekély óraszám ellenére kevés kivétellel elég szép eredményt értek el a német társalgásban. A társalgási órákat elsöben *Lehner Ottó*, a másodikban *Linzer Szilárd* szaktanár vezette.

II. Segélyezések, jutalmak.

A Kelemen Krizosztom főapát, m. kir. titkos tanácsos úrtól adományozott 800—800 P-s ösztöndíjakat Stich Béla I. o. t. és Endrédy Ferenc II. o. t. élvezték.

A nagyméltóságú VKM 500 P-s tanulmányi segílyt adott Schaffer Imre I. o. tanulóknak.

Hantos Vilmos I. o. t. jóviseletéért és szorgalmáért teljes tandíjkezdvményt és még külön pénzjutalmat kapott.

Fegyelmezett viselkedésükért vagy jó tanulásukért a következő tanulók részesültek könyvjutalomban: Bencze József, gróf Crouy-Chanel Félix, Cserna János, Czartoryski Iván, Gyöngyössy Imre, Hantos Vilmos, Mihályi Géza, Nádor József, Quandt Richárd, Schaffer Imre, Szabó János, Virágh Tibor I. o., Boda György, Boksay György, Gyapay Dénes, Endrédy Ferenc, Galambos László, Jáki Sándor, Klein Lóránt, Vizekety Imre II. o. tanulók.

III. Iskolai hatóságok és a tanári testület.

1. Hatóságok.

A pannonhalmi gróf Conte Costanzo és Galeazzo Ciano-Gimnázium fenntartója a Pannonhalmi Szent Benedek-rend. Rendfőnök *Kelemen Krizosztom* pannonhalmi főapát, m. kir. titkos tanácsos. Az intézet a Katolikus Tanügyi Főhatóság legfőbb igazgatása alatt és felügyelete alatt áll, melynek elnöke *dr. Serédi Jusztinián* bíboros hercegprímás, esztergomi érsek. A Kat. Középiskolai Főigazgatóság elnökfőigazgatója: *dr. Kürti Menyhért* ciszt. r. c. tanker. kir. főigazgató, a dunántúli kerület kat. középiskolai mb. főigazgatója: *Milakovszky László*.

Az állami felügyeletet *Hóman Bálint* m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter gyakorolja. Tankerületi királyi főigazgató: *dr. Koch Nándor* székesfehérvári tanker. kir. főigazgató.

2. Tanári testület.

Folyószám	A tanár neve	Minősége	Képesítése	Szolgálati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított?	Heti óra száma	J e g y z e t
				összesen	tanári az intézetben			
1	Kováts Arisztid	igazgató	latin görög	26	2	Olasz, I. 6. " II. 5.	11	Gimn és nevelő-int. igazgatója
2	Bálint Béla Károly	r. tanár, itt óraadó	testnev.	4	1	Testnev. I. 3. " II. 3.	6	Testnev. szertár öre, vivás vezetője
3	Dr Békés Gellért	r. tanár	hittudományok dra	3	1	Hittan, I. 2. " II. 2.	4	I. o. főnöke, prefektus, hitszónok, tanári könyvtár öre
4	Diósi Ákos	r. tanár	földrajz termr.	19	2	Földr., I. 3. " II. 4. Termr., I. 2. " II. 2.	11	
5	Dr Gál Geláz	r. tanár	földrajz termr.	19	1	Szépírás, I. 1.	1	Prefektus
6	Kálmán Odó	r. tanár	mat. termt.	2	2	Mennyt., II. 5.	5	Igazgatói és értekezleteti jegyző
7	Legányi Norbert	r. tanár	mat. termt.	11	1	Mennyt., I. 4.	4	
8	Linzer Szilárd	r. tanár	magy. német	21	2	Magyar, I. 5. " II. 5. Ének I. 2. " II. 2.	14	II. o. főnöke, prefektus, ének- és zeneoktatás felügyelője.
9	Szabó Alajos	r. tanár itt óraadó	rajz	26	2	Rajz, I. 2. " II. 2.	4	

Olasz oktató: Albo Centoni.
 Zongoratanár: Kiss György.
 Vegyeskari ének: Linzer Szilárd.
 Az iskola orvosa: dr. Farkas József

3. A tanárok iskolánkívüli munkássága.

Kováts Arisztid a gimnáziummal kapcsolatos nevelőotthon igazgatója. Több alkalommal szentbeszédet és nevelésügyi előadást tartott.

Dr. Békés Gellért a nevelőintézet prefektusa. Versei jelentek meg a Pannonhalmi Szemlében, könyvismertetései a Pannonhalmi Szemlében és a Katolikus Szemlében. A győrszentmártoni róm. kat. elemi fiúiskola hitoktatója. Az év több vasárnapján misézett és beszédet mondott az elemistáknak, kiknek gyóntatója is volt.

Diósi Ákos. A győrszentmártoni róm. kat. elemi leányiskola hitoktatója. Vasárnaponként az elemi iskolák szentmiséjét és szentbeszédeit mondta. A községi Irgalmas Nővérek hétköznapi misézője és a leányiskola gyóntatója volt. Szentbeszédet mondott a Boldogasszony-kápolnában is.

Dr. Gál Geláz a nevelőintézet prefektusa és játékelügyelője. A nevelőintézet hegedűtanára. »A madarak pajzsmirigyszervezetének ciklikus változásai« című munkája megjelent a »Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítője« 1940. évi LIX. kötetében.

Legányi Norbert rendi számvevő, a gimnáziumi és nevelőotthoni építkezések rendi ellenőre.

Linzer Szilárd a nevelőintézet helyettes igazgatója. A győrszentmártoni bencés oblaták lelki igazgatója. Minden hónap második vasárnapján vezette gyűlésüket és beszédet mondott, harmadik kedden pedig szentmisét ugyancsak szentbeszédrel.

IV. Tananyag.

A helyi tanterv szerint az I. és II. osztályban a latin nyelv helyett az olasz nyelvet tanítottuk heti 6, illetőleg 5 órában a II. osztályban. Az olasz nyelv az I. osztályban egy órát az osztályfőnöki órával nyert.

Az 1938. évi Tantervben előírt tanítási anyagot minden tárgyból elvégeztük.

V. Tankönyvek jegyzéke.

Az 1940/41. isk. évben használt tankönyvek az I. és II. osztályban:

I. osztály: Római katolikus nagyobb katekizmus. Alszeghy—Sik—Brisits: Magyar olvasókönyv, I. Alszeghy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan, I. Kőmives Kolos: Irodalmunk költői remekei, 3. kiadás. A magyar helyesírás szabályai. Bodnár—Kalmár: Magyarország föld- és néprajza. Kogutovicz Károly: Iskolai atlasz. Király Rudolf: Olasz nyelvkönyv, V. o. Kerégyártó—Mohay: A ház és a kert természetrajza. Mérey—Hadarits—Sárközy: Számтан és mér-

tan, I. Németh—Solymoss: Daloskönyvünk. Fojtényi: Égilant, 19. kiadás. Magyar Cantuale, 4. kiadás.

II. osztály: Római katolikus nagyobb katekizmus. Radó—Rajeczky: Ószövetéségi biblia. Alszeghy—Sik—Brisits: Magyar olvasókönyv, II. Alszeghy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan, II. Kőmives Kolos: Irodalmunk költői remekei, 3. kiadás. A magyar helyesírás szabályai. Bodnár—Kalmár: A világrések föld- és néprajza. Kogutovicz Károly: Iskolai atlasz. Király Rudolf: Olasz nyelvkönyv, V.—VI. o. Kerékgyártó—Mohay: A magyar föld és az idegen tájak természetrajza. Mérey—Hadarits—Sárközy: Számтан és mérтан, II. Németh—Solymoss: Daloskönyvünk. Fojtényi: Égilant, 19. kiadás. Magyar Cantuale, 4. kiadás.

A Katolikus Tanügyi Főigazgatóság által 4279/1940—41/III. sz. alatt az 1941/42. iskolai évben megnyíló III. osztály számára jóváhagyott tankönyvek:

III. osztály: Római nagyobb katekizmus. Radó—Rajeczky: Újszövetéségi biblia. Alszeghy—Sik—Brisits: Magyar olvasókönyv, III. Alszeghy—Sik—Techert: Magyar nyelvtan. A magyar helyesírás szabályai. Balanyi—Balogh: Magyarország történelme. Bodnár—Kalmár: Általános földrajz. Kogutovicz K.: Iskolai atlasz. Jirka Alajos: Latin olvasókönyv, I.—II. Jámor—Kemenes: Latin nyelvtan, I.—II. F. Bernini—L. Bianchi: Limpide voci. Öveges József: Kis fizika. Borosay—Holenda: Mennyiségtan. Biró Béla: Művészeti alkotások gimn. III.—IV. o. számára. Németh—Solymoss: Daloskönyvünk.

VI. Könyvtárak és szertárak.

A tanári könyvtár 11 könyvvel és tíz évfolyam folyóirattal gyarapodott 212.10 P értékben. A tanárok rendelkezésére áll egyébként a főapátságnak kb. 200.000 kötetes főkönyvtára.

Az ifjúsági könyvtár.

Mit olvasson a diák, olyant, ami művészies, izléses, gondolatvilágának és kedélyéletének gazdagítására alkalmas, ami nem árt és mégsem unalmas, micsoda kiválasztást gyakoroljon a tanár, a nevelő a kínálkozóból: ez a kérdés egyre hangosabban tolul előtérbe az ifjúság irodalmi nevelésében. Nemcsak az irodalom, maga az úgynevezett »ifjúsági irodalom« is egyre fejlődik, egyre több és több könyv, mesegyűjtemény, útleírás, ifjúsági regény jelenik meg, viszont egyre határozottabban jelentkezik a kívánság, sőt a parancsoló szükség, hogy a diák sok mindenre igénybe veendő szabad idejét ne rabolja el felesleges művek olvasásával. A józan kritika tehát, amely irányt szab a tanulónak való könyv megválasztásánál, nemcsak jogosult, hanem egyenesen pedagógiai szükség. Minden nevelésnek a céltudatosság és a tervszerűség adja meg nevelő értékét. Ennek a céltudatos tervszerűségnek nemcsak a könyvek olvasásának irányításában kell érvényesülnie, hanem elsősorban a könyvek kiválogatásában. Tárgya szerint felosztani a kis diák érdeklő-

désének anyagát nem célszerű s nem is helyes. A természettudománytól a történelemig, a szépirodalomtól a sakkrejtvényekig minden érdeklí, csak szép, jó és okos könyv legyen. Minden, amihez meglevő tudása hozzá tud simulni, amibe érdeklődése gyökérszállaival bekapcsolódhatik. Az igazi döntő tényező a diákok olvasmányának kiválasztásában és ellenőrzésében az ifjúsági olvasmány feladatáról alkotott felfogás. Aki abban látja feladatát, hogy a fejlődő léleknek táplálékot nyújtson, lappangó hajlamait felébressze és működésbe hozza, az ifjút népe szellemi kincsének örökösévé tegye, annak Schneider szerint e célkitűzésben már megvan a kriteriuma is a kiválasztáshoz és az ellenőrzéshez.

Ifjúsági könyvtárunkat e gondolatok szellemében igyekeztünk fejleszteni ezen iskolai évben is s növendékeink olvasmányait ezekhez alkalmaztuk, azok ellenőrzését e célkitűzések szerint végeztük. Könyvtárunk jelenlegi állománya: 20 yallásos, 6 jellemnevelő, 30 ismeretterjesztő, 72 magyar, 45 idegen szerzőtől való elbeszélő mű, 8 egyéb munka, a Zászlónk régi évfolyamainak kötetei, 15 német és 16 olasz nyelvű munka, összesen 212 kötet, kb. 600 pengő értékben. Ifjúságunk igényeit ez a kis könyvállomány eléggé kielégítette. Idei gyarapodás 140 mű. Nagyobb részük vétel útján, de elég sok munka ajándékozás folytán lett a könyvtár tulajdona. Ajándékoztak a főapát úr ő nagyméltósága egy nagy olasz munkát, az olasz istituto 88, az igazgató 1, a Pannonhalmi Szemle 18, az egyik prefektus 14. Bencze József, Forgách Imre, Mihályi Géza, Márky Mihály tanulók 1—1 művet. Az ajándékozott könyvekért ezúton is hálás köszönetet mondunk. Ifjúsági könyvtáros Linzer Szilárd.

Földrajzi és természetrajzi szertár. A földrajzi és természetrajzi szemléltető eszközöket a pannonhalmi főiskola szertárai szolgáltatták.

VII. Érdemsorozat.

I. osztály

Osztályfőnök : Dr. Békés Gellért.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											Ált. tanul. eredmény	Tanf.kedvezmény	
	Magaviselet	Rendszeret	Hittan	Magyar nyelv	Föld- és néprajz	Olasz nyelv	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Szépíráás			Ének
	Bence József	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2			2
Bodroghközy László	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	—
Gr. Crouy-Chanel Félix	2	3	1	2	1	1	1	2	3	3	3	2	2	—
<i>Czartoryski Iván</i>	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—
5. Cserna János	1	1	1	2	1	1	1	3	2	1	2	1	2	—
Dobák István	2	1	1	2	3	3	2	3	2	1	3	3	3	—
Érdy Sándor	1	1	1	2	2	3	2	2	1	1	2	2	2	—
Gr. Forgách Imre	2	3	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	—
Gáli József	2	3	2	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	—
10. Girscht Béla	2	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	—
<i>Gyöngyössi Imre</i>	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	—
Hantos Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	tel-
Kertesi György	1	1	1	3	3	3	2	2	1	1	1	2	3	—
Mihályi Géza	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	3	2	—
15. Nádor József	1	2	1	2	2	2	2	3	3	2	1	2	2	—
Olty Ede	1	2	1	3	2	2	3	3	2	1	2	1	3	—
Pekanovich István	1	1	1	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	—
Br. Piret de Bihain György	2	2	1	2	2	2	2	3	2	1	2	1	3	—
<i>Quandt Richárd</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	—
20. <i>Schaffer Imre</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	—
Sik Miklós	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	—
Stich Béla	2	2	1	3	2	3	3	2	2	2	1	2	3	—
<i>Szabó János</i>	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	—
Sziráky Jenő	2	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	—
25. Tóth Bálint	2	3	1	1	2	2	2	3	2	1	2	3	2	—
Végh Endre	1	2	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	—
Virágh Tibor	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	—

Kimaradt: Gyertyánffy Bálint.

1. Magaviselet = condotta; rendszeret = ordine e pulizia; hit- és erkölcsan = religione; magyar = ungherese; földrajz = geografia; olasz = italiano; természetrajz = storia naturale; mennyiségtan = matematica; rajz = disegno; testnevelés = ginnastica; szépíráás = calligrafia; ének = canto; általános tan. eredmény = media.

2. L' 1 = equivalente al 9—10 italiano; il 2 al 7—8; il 3 al 6; il 4 all'insufficienza

II. osztály.

Osztályfőnök: Linzer Szilárd.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											Ált. tanulm. eredm.	Tandijkedvezmény
	Magaviselet	Rendszeret	Hittan	Magyar nyelv	Föld- és néprajz	Olasz nyelv	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének		
	Beökönyi Tibor	2	1	1	2	2	3	1	1	1	1		
Boda György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Boksay György g. kat.	2	3	1	2	1	1	1	1	3	2	1	2	—
Csollány Nándor	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1	2	—
5. Czapáry Miklós	1	3	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	—
Endrédy Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—
<i>Galambos László</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	—
Gyapay Dénes	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	—
Hamvas István	1	2	1	2	2	3	2	2	2	2	1	2	—
10. Jankó Béla	2	1	1	3	2	3	2	1	1	1	2	3	—
Jáki Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Kiss Géza	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	2	—
Klein János	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	2	—
Loránth László	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1	2	2	—
15. Márky Mihály	2	3	2	3	2	2	2	2	3	2	2	3	—
Pattantyus Ábrahám Ádám	1	3	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	—
Prónay Aladár	1	1	1	2	2	3	2	3	2	2	1	3	—
Rédly Pál	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	3	2	—
Schlemmer Tamás	1	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	—
20. Szelle Zoltán	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2	—
Térffy Tamás	1	2	1	3	2	3	3	3	2	1	1	3	—
<i>Vizkelety Imre</i>	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	—
Walla Ferenc	2	2	2	3	3	3	3	3	3	4	2	3	—

VIII. Statisztika

1. A tanulók száma és fontosabb adatai.

	I. o.	II. o.	Összesen
a) A tanulók száma:			
Beírt nyilvános tanuló	28	23	51
Osztályozott nyilvános tanuló	27	23	50
b) Az osztályozott tanulók életkora:			
1930-ban született	16	—	16
1929-ben „	11	15	26
1928-ban „	—	6	6
1927-ben „	—	—	—
1926-ban „	—	2	2
c) Vallása:			
Római katolikus	27	22	49
Görög „	—	1	1
d) Anyanyelve, nyelvismerete:			
Magyar anyanyelvű	27	23	50
Csak magyarul beszél	24	13	37
Magyarul és németül is tud	3	5	9
„ olaszul „ „	—	4	4
„ franciául „ „	—	1	1
e) Szüleik foglalkozása szerint:			
Nagybirtokos	4	2	6
Kisbirtokos	—	2	2
Gazdasági tisztviselő	—	1	1
Ipari tisztviselő	1	4	5
Alkalmazott tisztviselő	—	1	1
Köztisztviselő	8	2	10
Nyugdíjas köztisztviselő	1	3	4
Nagykereskedő	—	1	1
Kisiparos	1	—	1
Tanár, tanító	1	3	4
Más értelmiségi	10	3	13
Katonatiszt	—	1	1
Magánzó	1	—	1

	I. o.	II. o.	Összesen
f) Szüleik lakóhelye szerint:			
Az iskola székhelyén lakik	1	—	1
A vármegyében	2	2	4
Budapest thj. városban	10	6	16
Győr " "	—	1	1
Komárom " "	—	1	1
Sopron " "	1	—	1
Székesfehérvár " "	—	1	1
Békés vármegyében	1	—	1
Csongrád " "	1	—	1
Esztergom " "	—	2	2
Fejér " "	1	1	2
Heves " "	1	1	2
Komárom " "	1	2	3
Pest " "	3	—	3
Sopron " "	—	1	1
Szabolcs " "	1	—	1
Szatmár " "	1	—	1
Tolna " "	1	—	1
Vas " "	1	1	2
Veszprém " "	—	3	3
Zala " "	1	1	2
g) Óramulasztása:			
30 óránál kevesebbet mulasztott	19	19	38
lgazoltan mulasztott órák száma	1040	592	1632
h) Általános előmenetele:			
Jeles előmenetelű	6	5	11
Jó " "	10	13	23
Elégséges " "	11	10	16
i) Rendkívüli tárgyat tanul:			
Zongorát v. hedgedüt	11	14	25
Vívást	6	6	12
j) Tandíja:			
105 P-t fizet	26	23	49
Tandíjmentes	1	—	1

2. A magaviselet, a rendszeretet és a tantárgyak tanulmányi eredménye.

Tantárgyak	Osztályok — Nyilvános tanulók száma — Érdemjegyek							
	I. osztály 27				II. osztály 23			
	jeles	jó	elégs.	elégt.	jeles	jó	elégs.	elégt.
Magaviselet	16	11	—	—	16	7	—	—
Rendszeretet	14	9	4	—	9	10	4	—
Hittan	23	4	—	—	21	2	—	—
Magyar nyelv	7	12	8	—	6	13	4	—
Föld- és néprajz	12	8	7	—	9	13	1	—
Olasz nyelv	10	7	10	—	7	10	6	—
Természetrajz	12	11	4	—	14	7	2	—
Mennyiségtan	6	10	11	—	13	7	3	—
Rajz	5	17	5	—	10	10	3	—
Testnevelés	10	12	4	1	14	8	—	1
Szépírás	5	18	4	—	—	—	—	—
Ének	11	10	6	—	11	11	1	—

3. Iskolai felszerelések értéke.

Tételek	Gyarapodás				Állomány		
	Vétel	Ajánd.	Érték		Darab	Érték	
	d a r a b		pengő	fill.		pengő	fill.
Bútorok	27	—	810	—	47	1230	—
Házi és irodai felsz.	3	—	342	20	14	431	50
Tanári könyvtár	17	4	212	30	108	392	30
Ifjúsági „	62	10	190	—	212	615	—
Önképzőköri könyvt.	—	—	—	—	—	—	—
Fizikai szertár	4	—	2180	54	14	2602	64
Természetrajzi szert.	—	—	—	—	—	—	—
Összesen:	113	14	3735	04	395	5271	44

4. Az iskola épületének méretei.

A főmonostor részéről ideiglenesen rendelkezésünkre bocsátott helyiségek adatai m²-ekben.

1. Az udvar be nem épített része kb. 750
2. A főmonostor kertje 46 kat. hold.
3. Tanterem: I. o.: 63,7, II. o.: 39,3.
4. Igazgatói iroda: 38.
5. Tornaterem: 84,5, öltöző: 42,5, mosdó: 30.
6. Természettudományi szertár: 51,4.

5. Az iskola népessége.

T a n é v	Osztályozott nyilvános tanulók		
	I. osztály	II. osztály	Együtt
1939/40	20	—	20
1940/41	27	23	50

IX. A gimnáziummal kapcsolatos Nevelőotthon.

A Nevelőotthon fenntartója a pannonhalmi Szent Benedek-Rend.

Igazgató: *Kováts Arisztid.*

Prefektusok: *Linzer Szilárd* h. igazgató, *dr. Békés Gellért*, *dr. Gál Geláz* és *Lehner Ottó.*

Az élelmezésügy vezetője: *Horváth Simon* főmonostori házgondnok.

Olasz lektor: *Albo Centoni.*

A nevelőotthon adatai m²-ekben:

Nagyháló: 108.8.

Kisháló: 56.25.

Hálósobák: 26, 27.95 és három 22 m²-es.

I. tanuló: 67.32.

II. tanuló: 63.75.

Játékfolyosó: 82.5.

Az internátusi ellátási díj évi 1200 P. Ezért kapnak napi ötszörös étkezést: reggelit, tízórait, háromfogásos ebédet, uzsonnát, kétfogásos vacsorát, fűtést, világítást, heti mosást, heti fürdést vagy tusolást, kisebb fehérműjavítást, teljes kiszolgálást. Továbbá állandó felügyeletet, tanulmányi ellenőrzést, szükség szerinti egyéni irányítást, kikérdezést, könyvtárnak és folyóiratoknak használatát, alapos sport- és katonás nevelést, a sport- és játékterek és szerek használatát, született olasz tanár vezetése mellett iskolán kívüli napi egy órában olasz társalgást. Külön fizetendők a szülők kívánságára történő zeneoktatás és rendkívüli sport, idegen nyelvek tanítása az olaszon kívül az iskolai könyvek, füzetek és szerek.

Az évi 15 P orvosi díj. Az orvosi díj fejében az állandó egészségügyi ellenőrzés mellett az intézet orvosa minden tanulót év ele-

jén és év végén átvizsgál, háromhavonként fogvizsgálatot tart; sportorvosi tanácsadást, betegség esetén naponkénti orvosi látogatással orvosi kezelést nyújt. Szükség esetén diétás étkezést ír elő.

Tudnivalók.

1. A felvételt az intézet igazgatóságától lehetőleg április 15-ig kell kérni. Csatolni kell a keresztlevelet, a születési anyakönyvi kivonatot és a legutolsó iskolai bizonyítványt, vagy ennek másolatát.

Az intézet I. osztályába felvett növendék szülei június 5-éig 50 pengőt fizetnek be előlegként a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Győri Fiókjának 41.618. sz. csekkszámjára. Ezzel a befizetéssel történik meg a hely végleges lefoglalása. Erre a számlára kell beküldeni — minden hónap 5-éig — a havi tartásdíjat is.

2. Amint az előző iskola kiadja, azonnal meg kell küldeni az előzőleg esetleg meg nem küldött okmányokat is: születési anyakönyvi kivonatot, az iskolai bizonyítványt és az újraoltási bizonyítványt.

3. Ha külön értesítés nem megy, szeptember 7-én kell az intézetben megjelenni. Ekkor hatósági (tisztí orvosi) bizonyítványt is kell hoznia arról, hogy a legutóbbi három hónapban nem volt a családban fertőző betegség. Az érkezés idejéről értesítést kér az intézet, hogy a poggyászt a vasútról az internátusba szállíttathassa.

4. A következő internátusi különórák vehetők fel: német, angol, francia, szlovák, vívás,, lovaglás, javító torna, rajz, zongora, hegedű, fuvóhangszer, kertészeti, gazdasági oktatás.

A nevelőotthon ideiglenes helyiségei a pannonhalmi főapátság épületében vannak, honnan az 1941/42. isk. év folyamán költözik át a már tető alatt levő új otthonába.

Cím: Olasz Nevelőintézet és Gimnázium Igazgatósága, Pannonhalma, posta: Győrszentmárton. — Vasúti állomás: Pannonhalma. Telefon: Győrszentmárton 5.

X. Függelék.

Az 1941/42. iskolai évre felvett új tanulók névsora.

Az I. osztályra :

Bencze András	Újpest
Boda Gábor	Enying
Bodócsy András	Budapest
Buday István	Rákospalota
5 Csehi György	Rábacsanak
Czagány Ferenc	Nagysurány
Dovánszky István	Süttör
Dudás András	Öreglak
Ékes Lajos	Értény
10 Faluvégi Ottó	Budapest
Gábor Imre	Dunaföldvár
György Vilmos	Hódmezővásárhely
Hartner Antal	Sopron
Horváth Tamás	Szany
15 Kelemen József	Györszentmárton
Kéry Elemér	Györszentmárton
Kósa András	Verebély
Kőrösmezey Péter	Szentendre
Krizsánovich János	Nyergesújfalu
20 László Imre	Graz
Meszéna György	Tényő
Molnár Attila	Budapest
Pórfy Miklós	Budapest
Thiringer Tamás	Komárom
25 Tolnay Ferenc	Győr

A II. osztályra :

Lengyel Péter	Budapest
---------------	----------

A III. osztályra :

Güttler Péter	Budapest
---------------	----------

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
<i>Gróf Teleki Pál</i>	3
<i>Intézetünk új épülete</i>	7
<i>Életbölcse ség rövid mondatokban</i>	13
<i>I. Iskolánk belső élete</i>	25
1. Az iskolaév lefolyása	25
2. Hivatalos és egyéb látogatások	25
3. A fegyelmi állapot	27
4. Az értelmi nevelés	27
5. Az egészségi állapot	29
6. Valláserkölc si és hazafias nevelés	31
7. Művészi nevelés	37
8. Ünnepe lyek	41
9. Játék és sport	43
10. Kirándulások	45
11. Szemléltető oktatás	45
12. Olasz társalgás	47
13. Német társalgás	57
<i>II. Segélyezések, jutalmak</i>	59
<i>III. Iskolai hatóságok és a tanári testület</i>	59
1. Hatóságok	59
2. Tanári testület	61
3. A tanárok iskolán kívüli munkássága	63
<i>IV. Tananyag</i>	63
<i>V. Tankönyvek jegyzéke</i>	63
<i>VI. Könyvtárak és szertárak</i>	65
<i>VII. Érdemsorozat</i>	68
<i>VIII. Statisztika</i>	70
<i>IX. A gimnáziummal kapcsolatos Nevelőotthon</i>	74
<i>X. Függetlék: A jövő évre felvett új tanulók</i>	76